

06

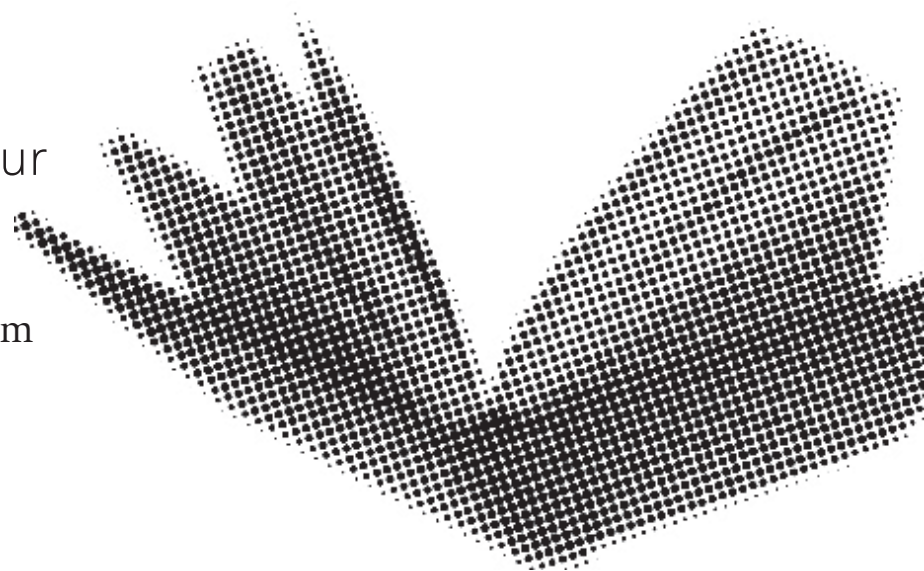
November 2008
Årgang 144

budskabet

Tidsskrift for bibelstudium, trosliv og mission

Tema | Livsvigtig litteratur

Bøger der bygger op
Læsning og livskraftig kristendom
Poetik

indhold;

leder

02 What a wonderful world

tema

04 Med Jesus på hjertet

07 Vi har jo aldrig vidst, hvad liv er

10 Læsning og livskraftig kristendom

13 Poetik

14 At læse skønlitteratur

17 Bøger der bygger op

andre artikler

22 Evangelium

horisont

28 Ord, ord, ord, Ordet

28 Terapeutisering
på sandhedens bekostning

etik

30 Medier og virtuelt liv

bøger

33 Herrens glæde

34 Den bedrageriske dronning

35 Når troen koster mest

ISSN 0901-4802

www.budskabet.dk

Budskabet udkommer seks gange om året;

Januar, marts, maj, juli, september og november.

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis

redaktionens synspunkter, men redaktionen er
ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og
synspunkter må kunne rummes inden for det, som
LM står for.

Eftertryk, kopiering og citering er tilladt med
tydelig kildeangivelse.

Design Chr Rahbek Olsen / Amalie Pug. Poulsen

Tryk Øko-Tryk

Pris Abonnement 225 kr.

Unge under uddannelse 130 kr.

Udgiver og ekspedition

Luthersk Mission

Industrivænget 40, 3400 Hillerød

tlf. 4820 7660

dlm@dln.dk

www.dln.dk

Redaktion

Alex Dahl Karlsen, projektleder (redaktør)

Park Alle 31, 6880 Tarm. karlsen@dlgmail.dk

Flemming Bak Poulsen, forlagsleder, København
(redaktionssekretær)

Lene Due Madsen, lærer, Gudhjem

Inge Bøgel Lassen, lærer, Aalborg

Christian Haahr Andersen, præst, Herning

Henrik Haahr Hansen, stud.theol., Århus

What a wonderful world

AF ALEX DAHL KARLSEN

.....

Et afsnit af en Tv-serie af Niels Hausgaard handler om en ung kvindelig radiovært. En lytter ringer ind og fortæller om alle sine problemer – konen var skredet, sygdom, arbejdsløshed ... Hvordan klarer vores unge radiovært situationen? Hun minder glad om, at tilværelsen jo er dejlig, så derfor vil hun spille Louis Armstrongs "What a wonderful world". Lytteren smækker, forståeligt nok, derpå røret på.

En anden situation: Den gamle patriark, Jakob, er i audiens hos selveste Farao. Farao spørger ham ud om hans leveår, hvortil Jakob svarer: "Jeg har levet 130 år i fremmed land. Få og ulykkelige har mine år været. De når ikke de år mine fædre levede i fremmed land" (1 Mos 47,9). Jakob burde da glad bekende, at det er herligt at være et Guds barn?

Nej! Verden er ikke altid dejlig. Dels kommer alle mennesker – i varierende grad – ud for vanskeligheder og smerter i livet. Det gælder dødsfald, som alle får tæt ind på livet. Det gælder også sygdom, skuffelser, andres ondskab, konflikter, misforståelser, naturkatastrofer, fallit og meget mere.

Men læg mærke til Jakobs svar til Farao. Et Guds barn har en smerte mere, som en ikke-troende ikke har: Jakob levede "i frem-

med land". I Hebr 11,10 står der om Abraham, i sammenhæng med Isak og Jakob, at "han ventede på byen med de faste grundvolde, hvis bygmester og skaber er Gud".

Et Guds barn glæder sig af hjertet over Guds smukke skaberværk, og passer på det. Et Guds barn glæder sig over den sammenhæng, han eller hun er sat i, hvad enten det er hjem, arbejde, familie, by, menighed mv. Men det er "fremmed land". Vi har et mål, der venter forude. Vi er på en livslang rejse. Vi er på vej til vores egentlige hjemby, det ny Jerusalem, Himlen, så sandt vi tror på Jesus. Dels er det, fordi det er jorden version 2.0 – det er smukkere, skønnere og renere. Dels er det, fordi der til den tid ikke skal være nogen synd mere.

Synden smerter alle mennesker. I hvert fald de andres synd. Mange, både kristne og ikke-kristne, oplever også, at deres egen synd smerter dem selv i form af dårlig samvittighed med stressreaktioner og depressioner til følge. Men en kristens smerte over synden har alligevel en anden og dybere karakter: Når David i opgøret efter hor med Batseba og mord på Urias måtte sige: "Mod dig alene har jeg syndet" – altså mod Gud – så er det ikke, fordi han negligerer det onde, han har gjort mod andre mennesker. Han

Om jorden; Den er skabt af Gud, også selv om den er ved at blive ødelagt som følge af synden.

så bare bagom: Han så, at han stod strafskyldig over for Gud selv.

Midt i denne dejlige verden, hvor der er så meget at glæde sig over og takke for, står et Guds barn med en grundlæggende smerte: Jeg er en synder, der lever i syndens verden.

Er det ikke et negativt syn på tilværelsen? Det er et befriende syn på tilværelsen. Jeg har ikke længere de store ambitioner på egne vegne og vedrørende mit liv. Mit fokus er flyttet væk fra min egen hellighed. Jeg overraskes og chokeres ikke længere, når jeg ser, hvordan jeg konkret overtræder Guds hellige lov. Jeg tør også se min synd i øjnene, for jeg forventer at finde den hos mig selv. En positiv sidegevinst: Når jeg er en synder, og altså har brug for syndernes forladelse, så husker jeg også på, at de andre kristne også er syndere, der har brug for syndernes forladelse. Så kan vi leve i et nåderige i himlen såvel som på jorden. Så bærer Guds børn over med hinanden og tilgiver hinanden.

Betyder forventningen om at møde synden i mit (og andres) liv ikke, at jeg kommer til at tage nonchalant på synden? Det er selvfølgelig risikoen. Men sker det, vil også min erkendelse af min egen synd og fordømmelsen deraf stille og roligt glide i baggrunden. Så er jeg ikke længere nogen særlig synder. Der, hvor jeg forventer at møde syndens udslag hos mig selv, og tør lade Guds ord dømme den, kan jeg aldrig tage let på synden. For dér får jeg, som David gjorde i Salme 51, med den *hellige Gud* at gøre.

Det, som er afgørende, er, hvad vi så *gør* med synden. Forbliver vi i erkendelsen og fordømmelsen er vi ilde stædte. I praksis kan det vise sig som en udefinerlig dårlig samvittighed, der lægger sig som en dyne over alle ting. Og også den tilstand fører bort fra Jesus: Jeg hænger fast i min egen uværdighed; det er den, der fylder. Deri er ingen frelse.

Som kristne går vi til Jesus med synden. Det betyder, at vi ser

synden i øjnene uden at undskylde og forsvare den. Den skal dømmes. Men jeg ser også, hvad *Jesus* har gjort: Jeg lader Jesu soningsdød optage mig og trøster mig. Det flytter mit blik væk fra mig selv og min synd.

En kristen lever altså i spændingen mellem erkendelsen af at leve i "fremmed land" og i Guds rige. Jeg hører ikke til her, for her møder jeg synden og syndens følger hos mig selv og hos andre. Jorden er ikke det sted, hvor jeg skal forblive, men jeg er på vej til "byen med de faste grundvolde" – Himlen. Samtidig lyser denne himmel mig i møde i form af, at syndernes forladelse gælder allerede nu, og nådens frugt får jeg allerede nu lov til at smage glimtvis.

Dette nummer handler om litteratur. God litteratur er opbyggelige bøger, men det kan også være bøger uden noget særskilt opbyggeligt indhold, men som fortæller noget om menneskelivet i alle dets facetter. Hvad enten det er managementbøger, min elskede Nationalencyclopædi, Lucky Luke eller romaner. Så kan de være skrevet af kristne eller ej. Men de lærer os noget om livet på denne jord eller i Stjernebilledet Sirius.

Den kristnes særlige smerte over synden skal ikke føre til verdensforsagelse. Dels er jorden skabt af Gud, også selv om den er ved at blive ødelagt som følge af synden. Dels skal folkeslagenes kostbarheder tages med ind i himlen (Åb 21,24.26-27). Lad dette være til påmindelse om, at Guds smerte over en jord gennemsyret af synden og dens følger af ondskab og død, ikke må overskygge det faktum, at skaberværket og menneskers frembringelser er små glimt af Paradiset. Det følger af at være skabt i Guds billede. Ligeledes er den kærlighed, du møder mellem forældre og børn eller venner, et glimt af Paradiset. De frelser dig ikke, men glæd dig over disse paradislignende. Det er vel det, der ligger i Fil 4,8 ...

Mail-dialog om litteratur

Med Jesus på hjertet

FROM/TO: IBL@ADSLHOME.DK TO/FROM: THOMASTEGLGAARD@HOTMAIL.COM

.....

Hej Thomas. Jeg har – med spænding og forventning – fulgt dit voksende forfatterskab siden "Kaffementaliteten" (som jeg godt ved, du ikke er specielt tilfreds med). Jeg ved, at du samtidig har haft studier, arbejde og familie, så hvad er det, der gør, at du også er nødt til at skrive romaner? Hvad vil du med dem? Og hvilken læserskare er det især, du ønsker at henvende dig til?

Hvorfor jeg skriver romaner? Et eller andet sted har jeg lyst til at svare: "Aner det ikke!", men jeg ved jo godt, at det ikke er sandt. Martin A. Hansen stiller i en af sine lange (og kedelige) noveller det samme spørgsmål, og svaret er: "Fordi jeg har noget på hjerte". Det er så på flere forskellige niveauer: Der er selve det emne, den historie, det problem, som den enkelte bog handler om, men ser man på hele forfatterskabet, vil man se, at jeg kredser omkring de samme ting: Skyld og straf, Hvad er retfærdighed?,

At være kristen i en verden, hvor fanden ser ud til at regere ... og selvfølgelig Kærlighed. Men først af alt ønsker jeg at pege på Jesus som verdens frelser. Han er min herre og Gud, ja, ikke bare min, men alles. Gud har betroet mig denne sandhed, og det er mit ansvar ikke at grave mine talenter ned. I øvrigt ser det ud til, at det kristne budskab får en stadig større plads i mine bøger. Når det gælder læsere, så forsøger jeg at lade være med at skæve til, hvem der skal læse ... jeg skriver bare, så fungerer det bedst.

Der er sikkert mange kristne, som synes, at dit formål er godt og rigtigt, mens en del litteratur på den anden side vil påstå, at litteratur bliver til programlitteratur, hvis en forfatter har et så klart formål med sine bøger. Er det en balance og nogen problemstillinger, du selv er optaget af, når du skriver?

Bøger med budskab; Skønlitteraturen er et glimrende middel til at formidle evangeliet.

Ja, det har jeg jo både hørt og læst, og det er nok, fordi jeg ikke ved nok om litteratur, at jeg ikke forstår det. Det er rigtigt, at der desværre findes rigtig mange "kristne romaner", som er en slags historier, hvor et kristent budskab ligesom er klistret på. Dermed bliver både historien og budskabet om ikke ødelagt så i hvert fald ridset lidt. En god roman er en god historie, hvor der bag de umiddelbare tildragelser gemmer sig et budskab fra forfatteren til læseren.

Jeg vil hævde, at god litteratur forudsætter to ting: nemlig et godt håndværk og et godt budskab. Hele kunsten består så i at føre læseren derhen, hvor man gerne vil have ham/hende – dog uden at få læseren til at drømme sig hen i historien, så han ikke opdager, at forfatteren "manipulerer" med ham. Således har man faktisk et stort ansvar som forfatter.

Dermed også sagt, at jeg har en negativ holdning til meget af den nyere danske litteratur, som er åh-så-åben for fortolkning. For nogen tid siden lavede Lars Bukdahl (litteraturanmelder fra Weekendavisen) en slags "must-read-liste", og det var slående, at hvad han betegnede som litteratur, havde jeg selv fundet aldeles ligegyldigt ... og vice versa (det skal dog indrømmes, at jeg ikke havde læst *alle* bøgerne). Naturligvis har det også noget med smag at gøre, men det er ikke kun det.

Hvordan kan man overhovedet formidle Kristus via litteratur?

Som forfatter er det noget, jeg tumler meget med undervejs i arbejdet med en roman. Her til foråret udgiver Lohse en roman om hævn, og hele pointen i bogen er, at vi mennesker ikke har ret til at hævne noget som helst, eftersom vores domme altid er inficeret af egoisme og stykkevis erkendelse i en grad, som gør os ude af stand til at bedømme noget som helst retfærdigt. Hvordan for-

midler man det på en troværdig måde uden at gøre det kristne for påtrængende? Jeg valgte at koncentrere mig om selve historien – om det groteske, det sjove, det spændende, det farlige – og lade historien tale for sig selv. Enkelte personer lader jeg så fremføre nogle af mine synspunkter, og selve historien bærer budskabet i sig selv. Men i en vis udstrækning er den åben for fortolkning. De moderne litterater har ret så langt. Problemet er bare, hvis alting er åbent for fortolkning. Det passer selvfølgelig de fleste mennesker fint at kunne gøre med en historie, hvad de vil, men jeg kan godt lide, når en historie og ikke mindst den holdning/det budskab, som ligger bag, udfordrer mig.

I øvrigt er skønlitteraturen et glimrende middel til at formidle evangeliet. Jesus brugte selv lignelser. Og den bibelske vinkel står mig mere og mere klart. Derfor vil de, der har fulgt mit forfatter-skab (tak, mor!), nok også over de næste år bemærke, at jeg toner mere og mere rent flag. Med andagtsbogen "Ib" kom jeg for alvor i gang. Med "En lille opbyggelig bog" (udkom 2. okt. 08) fortsætter jeg den kompromisløse kristne proklamation, og jeg mærker, hvordan det er "kristne emner", som mere og mere optager mig. At jeg igen en dag skulle udgive på et profant forlag, er ikke sand-synlig (de ville nok heller ikke være interesseret). Ikke fordi jeg har noget imod det, men Babelstårnet, Jobs bog og Jesu lignelser om tilgivelse har nok ikke den store interesse for Gyldendal.

Siden "Kaffementaliteten" bevæger dine personer sig uden for et egentligt kristent miljø, og de kristne, som indgår i handlingen, virker ikke til at have nogen nær tilknytning til kirke og menighed. Er der nogen speciel grund til, at du "undgår" det?

Hm, tja, der er nok noget om det, selv om det vel ikke er helt sandt: Der dukker (stort set) altid mere eller mindre "fanatiske" >

Thomas Teglgaard; Det er mit ansvar ikke at grave mine talenter ned.

Thomas Teglgaard f. 1970
Uddannet læge 2001.
Arbejder som fuldtidsforfatter.

kristne op, undertiden dog kun som bipersoner; de fungerer som mit talerør.

Men du har ret i, at egentlige romaner i kristne miljøer har der ikke været mange af.

Imidlertid kan det være, at det ændrer sig. Jeg har i hvert fald et par historier på tegnebrættet, som – om Gud vil – en dag bliver til romaner. Men nu får vi se. Foreløbig gælder det Babelstårnet, som jeg allerede er godt inde i ...

Hvor finder og henter du inspiration til dine bøger?

Overalt. Ligesom en maler noterer sig farver og former (det bilder jeg mig ind, at de gør), noterer jeg mig mennesker og problemstillinger på en måde, så jeg altid "gemmer" det til senere. Det kan være en person, som går mærkeligt, siger noget mærkeligt, eller det kan være en person, som ser ud på en speciel måde; det kan være hvad som helst, altid er jeg på jagt efter små detaljer, som kan være med til at skabe rigtige "levende" mennesker i en roman. Ligeledes med temaerne/div. plots: det kan være en bemærkning, en sætning i en bog eller noget helt tredje. Når det gælder det åndelige, så giver det nærmest sig selv: Jo mere man læser i Bibelen, jo mere inspireret bliver man ... jeg gør i hvert fald!

Endelig er jeg lidenskabelig kunstelsker. Og musikelsker. Disse fantastiske oplevelser inspirerer mig overordentlig meget.

Hvad med litteraturen? Hvad læser du selv? Finder du inspiration der, også?

Jeg læser hele tiden. Når jeg tænker efter, er det måske i virkeligheden dér, jeg finder mest inspiration. Mine favoritter er John Irving, hvis replikker og groteske tilgang til verden er helt enestående. Så er der Arturo Pérez-Reverte, en spanier, som skriver de

vildeste røverromaner. Dostovjevskij er også helt klart en af mine helte; især *Idioten* er fantastisk. Men der er så mange. Poul Hoffmann er helt enestående. Men også Koontz og King kan jeg kaste mig over. Harry Potter-bøgerne, Tolkien osv. Det synes urimeligt at skulle nævne nogen, for der vil være så mange, som ikke kommer med ...

Hvilken plads mener du, at litteratur bør have i kristenlivet? Hvad er det, litteraturen kan, i forhold til alt det andet, kristne fylder deres liv med?

"Bør" er nok et rigeligt stærkt ord. Jeg vil måske snarere sige, at skønlitteraturen kan lære os at se verden med nye øjne. Man kan blive overrumplet, chokeret, forundret osv. og undertiden på måder, man aldrig have forestillet sig. Men det er nu ikke kun skønlitteraturen, som kan ændre os, det kan opbyggelige bøger også. Og hvis jeg her til sidst skal pege på noget af det, som ligger mig allermest på sinde for tiden, så er det, at det virker, som om de opbyggelige bøger må vige for "how to"-bøgerne. Det er ærgerligt. Nu nævnte jeg mine skønlitterære idoler før. Men når det gælder opbyggelige bøger, kan man ikke komme uden om gode, gamle Rosenius og Luther. Dem har jeg læst meget af og med stor glæde!

Vi har jo aldrig vidst, hvad liv er

AF INGE BØGEL LASSEN

.....

Mit liv, min tro og mit ægteskab var gennemrystet af et ødelæggende jordskælv, som satte spørgsmålstegn ved både fortid og nutid, samtidig med at håbet om, at der var noget at bygge videre på i fremtiden, var svundet ind til en form for dødlignende resignation, der kredsede om spørgsmålene: Findes der overhovedet noget, der kan holde? Et håb om en ny begyndelse? En mening i livet? Kærlighed?

Indtil Gud greb ind. På flere planer, så tvivl og håbløshed blev gjort til skamme.

I første omgang var der tale om håb. Håb om en ny begyndelse, mening og kærlighed. Senere blev det til fornyet tro og erfaring,

men håbet var vigtigt på det tidspunkt, og det spirede og groede ud af et litterært møde med en guddommelig dimension, der rummede muligheder, som lå uden for menneskelig fornuft. Jeg mødte den guddommelige dimension i Poul Hoffmanns bøger: De to romaner fra Noahs tid, Mosestrilogien, Korsfarertrilogien, de mere nutidige, der foregår i Israel og alle de andre.

Mange år senere, fredag d. 20. juni 2008, møder jeg manden bag bøgerne til en berigende samtale om litteratur – og de andre livsvigtige emner, som litteratur kan gøre levende og aktuelle.

Litteratur er som et frø

Hvis det skrevne er drevet af Ånden, vil Ånden også gribe fat i læseren, når den får lov, siger Poul Hoffmann og sammenfatter på >

Realiteten; Vi kan ikke både sige sandheden og blive populære.

den måde både det, der har gjort ham til forfatter, og det, der kan ske med læseren.

Alligevel er det ikke helt let for ham at svare på, hvorfor han skriver skønlitteratur. *De vigtigste ting i livet kan ikke defineres, siger han og fortsætter: Jeg kunne måske godt have ladet være, for det har ikke bare været smertefrit og let at skrive. Men det er vel et kald; det, Gud har villet med mig. Og samtidig med, at det ofte har været svært og hårdt, så får man noget selv, når man skriver. Når ordene tager over og begynder at leve deres eget liv, så har jeg somme tider oplevet en stor glæde ved arbejdet.*

Poul Hoffmann har aldrig henvendt sig til en bestemt målgruppe – udover mennesket: *Hvem var Esajas' målgruppe?, spørger han. Litteratur er som et frø, man lægger i jorden. Man ved ikke, om det bliver til en lille blomst eller et stort træ.*

Men det har været en velsignelse, når han har fået lov til at opleve, at de frø, han har sået, er blevet til liv for andre; at mennesker har givet udtryk for, at hans bøger har været med til at føre dem til Gud: *Skønlitteratur kan også forkynde evangeliet, siger han. Den kan formidle en duft af Livets Rige.*

Inspiration og kærlighed

Inspiration til forfatterskabet har Poul Hoffmann hovedsagelig fundet i Bibelen og den bibelske tid. *Det er vist en særlig nådegave, jeg har fået. En stor fascination af drama og romantik, som man ikke finder i vor tids Danmark, smiler han og svarer dermed også på spørgsmålet om, hvorfor han aldrig har skrevet en nutidig roman fra de hjemlige græsange. Om kærlighed og ægteskab, for eksempel! Når det nu i den grad er noget af det, han har udtalt sig om indenfor andre genrer. Men mit forsøg på at overbevise ham om, at en nutidig roman om et ægteskab fra hans hånd kunne få*

stor betydning, falder til jorden: *Det har været så problemfrit for os, ikke mindst fordi Kirsten, min kone, er og altid har været det vigtigste ved mig. Men en roman skal indeholde en intrigue, for at der kan komme en handling ud af det. At emnet og anliggendet er væsentligt, er han dog ikke uenig i. Det er nok bare ikke mig, der skal skrive den bog, mener han.*

Da vi taler videre om hans forkærlighed for de bibelske fortællinger og hans evne til netop at fremstille kærligheden mellem mand og kvinde med "den duft af Zion" uden at det nogen sinde nærmer sig vores tids mere eller mindre pornografiske islæt, fortæller han, at en læser på et tidspunkt netop har givet udtryk for, at der er mere erotik i hans romaner, end man kan finde i et pornoblad. *Erotikken har været med fra begyndelsen af Guds skaberværk. Og hvorfor skulle den ikke være der i Paradis, også? Jeg tror, vi skal erfare, at forskellen mellem den nye jord og det, vi oplever som godt her på jorden, ikke bliver så stor; når vi altså ser bort fra fraværet af synd og sygdom og død.*

Kristen litteratur

Kristen litteratur er, når en kristen skriver bøger! På trods af Poul Hoffmanns enkle definition på kristen litteratur kan vi godt blive enige om, at der er noget, der er bedre end andet. *Leonard Strömbergs bøger gjorde nok det hele lidt for sort-hvidt, siger han, men derfor kan de alligevel godt have været til glæde og opbyggelse for mange. Til gengæld bliver man ikke specielt værdsat i de litterære kredse, og de verdslige forlag trækker sig, når det bliver "missionær". Men det er måske ikke så mærkeligt; vi kan ikke både sige sandheden og blive populære.*

Ulrig en kristen murer, som ikke kun bygger kirker, er han overbevist om, at en kristen forfatter vil ønske – og være optaget af – at

Poul Hoffmann f. 1928

Juridisk embedseksamen 1952.

Har arbejdet som lærer, foredragsholder, oversætter og forfatter.

skrive litteratur, som på en eller anden måde formidler et kristent livssyn: *Problemet er, at vi har med undere og mirakler at gøre, når vi forsøger at beskrive Guds indgriben i menneskets verden. Og den slags hører ikke rigtig hjemme i nutidig litteratur; med mindre, selvfølgelig, at det er knyttet til noget nyreligiøst ...*

I ældre tid var der kristne, der anså romaner for at være på linje med løgnehistorier, og nogle var overbevist om, at der ikke var andre bøger, det var værd at læse, når man havde Bibelen.

Kristen litteratur og god litteratur i det hele taget har en stor plads i Poul Hoffmanns eget liv. Det er især Tolkien, han er og har været optaget af, og efter at Ringenes Herre har opnået kultstatus er også andre af hans bøger blevet oversat og udgivet i Danmark, eksempelvis *Silmarillion* og *Efterladte historier*. Derudover læser Poul Hoffmann C.S. Lewis og Oehlschläger. Og *Agatha Christie*, *Conan Doyle*, *Johannes V. Jensens Den lange rejse* og *Sienkiewicz' Quo Vadis!*

Opstandelse

Titlen på denne artikel er et citat fra en novelle af Poul Hoffmann, som jeg er vendt tilbage til igen og igen – og med lige stor glæde hver gang.

Den foregår i Jerusalem påskemorgen og hovedpersonen er en jødisk kvinde, Tamar, som på et tidspunkt blev gravid med en romersk soldat og nu erhverver sig ved kurvefletning, mens datte-

ren Tirza plager hende med spørgsmål om døden. Den livstrætte Tamar mener ikke, at der er nogen grund til at være ked af, at alle mennesker dør og ikke bliver levende igen, for livet sammen med den fordrukne og voldelige romerske soldat har frataget hende alle illusioner om, at mennesket kunne have noget at vinde ved at blive levende igen.

Da Felix kommer ravende hjem og opfører sig helt ulig, hvad hun forventer, får hun efterhånden ud af ham, at han har været gravvagt hos galilæeren. Han fortæller, at han har set ham stå op af graven, og nu er han kun opfyldt af én tanke: Jeg skal dø. Men vi har jo aldrig vidst, hvad liv er. Han må da vide, at vi aldrig har vidst det.

Slutningen skal ikke røbes her, for det hører netop til Poul Hoffmanns gudgivne evne til at beskrive det guddommelige, at det vanskeligt kan refereres, uden at det egentlige går tabt. Men i samtalen om netop denne novelle uddyber han citatet: *Alt hvad hedninger har, har døden og intet som endepunkt. Alt, hvad vi kender til af lykke på denne jord er – uden evangeliet – at betegne som u-lykke.*

Og det kan selvfølgelig udtrykkes på mange måder, også med bibelcitater, men når det gøres med litteratur, Poul Hoffmanns pen – og Ånden som hjælper – så er der noget, der trænger ind og sætter spor. Så er jeg – uden Gud – måske ikke så forskellig fra Tamar. Men så kan Gud også – i og med evangeliet – skabe liv og mening og himmellængsel i mit liv.

Læsning og livskraftig kristendom

AF FLEMMING BAK POULSEN

.....

Kristendom og bøger hænger sammen. Læsning og livskraftig kristendom er stærkt forbundet med hinanden. Ikke i absolut forstand, så fx analfabeter ikke skulle kunne være kristne. Men det går alligevel som en rød tråd igennem kirkens historie: Der er en varm forbindelse mellem den livskraftige kirke og det skrevne ord.

Man kan se forholdet mellem kirken og litteraturen som et dobbeltforhold: på den ene side kan læsning og litteratur være med til at skabe vækkelse og fornyelse i kirken, og på den anden side har den levende kirke ofte et stærkt syn for at videregive sine livsvigtige erkendelser i skriftlig form til samtiden og eftertiden. Vi skal se nærmere på dette dobbeltforhold.

Læse-vækkelser

Først nogle eksempler på "læse-vækkelser". To fra Det Gamle Testamente og to fra den senere kirkehistorie:

En præst finder en bog i templet, han læser den, og den gør noget ved ham. Han giver bogen videre til statsskriveren Shafan. Også Shafan læser den og bliver så grebet af indholdet, at han læser den højt for kongen. Bogen gør indtryk! Kongen flænger sine klæder, da han har hørt den. Bogen gør det klart for ham, at han og hans folk har et problem med Gud. Derfor tager han initiativ til en af de mest omfattende reformer af gudsdyrkelsen i landet, der nogensinde har fundet sted. Kong Josija og folket omvender sig fra de falske guder og begynder for første gang i lang tid at holde påske for Herren, fejringen af at Israels Gud greb ind til frelse for sit folk.

Kædereaktion; En eksistentiel læseoplevelse spreder sig fra mund til mund og sætter gode ting i gang.

Det er temmelig spændende at læse om, hvordan den rigtige bog i de rigtige hænder kan vende op og ned på samfundet (se 2 Kong kap.22-23). En eksistentiel læseoplevelse spreder sig fra mund til mund og sætter gode ting i gang. Man spørger uvilkårligt: Hvad er det dog for en bog? Svaret er: Vi ved det ikke – men formodentlig et uddrag af Mosebøgerne.

Det var et langt oplæsningsarrangement. Det tog en halv dag, fra det blev lyst til midt på dagen. Men det var intenst. Der blev lyttet opmærksomt. Der blev læst højt og tydeligt, og det, der blev læst, blev forklaret, så folk kunne forstå det. Mange begyndte at græde, da de hørte det, der blev læst. Det var så speciel en situation, at Ezra og præsterne, som stod for oplæsningen, kaldte dagen for "hellig". Selvom det at høre lovens ord, fik folk til at græde over sig selv, opfordrede præsterne dem til at tørre øjnene og holde fest, "for glæde i Herren er jeres styrke!" Senere på måneden blev der også lejlighed til at bekende den synd for Herren, som han havde mindet folket om ved oplæsningen af loven. En sandhedens befrielse der startede med højtlæsning (se Neh kap.8-9).

Der er mange årsager til, at den protestantiske reformation fik den gennemslagskraft, den fik. Politiske, sociale, personlige, kulturelle og åndelige årsager. En af årsagerne er temmelig teknisk: Nemlig opfindelsen af bogtrykkerkunsten. Den gjorde det muligt for Martin Luther og de øvrige reformatorer at sprede deres skrifter hurtigt og i stort antal. De personlige, åndelige erkendelser blev mangfoldiggjort og læst af menigmand, hvilket var med til at undergrave romerkirkens magt. Reformationen var mange ting – blandt andet en læse-vækkelse.

Hvis vi går til vores egne rødder i LM og de øvrige danske og skandinaviske vækkelsesbevægelser, spiller læsning og satsning

på litteratur også en markant rolle. Det var blandt andet i Luthers og Rosenius' skrifter at vækkelserne hentede deres åndelige brændstof. Så markant var dette træk, at man brugte betegnelsen "læserne" om dele af vækkelserne.

Kirken og litteraturen

Den anden side af dobbeltforholdet – at kirken har haft syn for vigtigheden af det skrevne ord – kan illustreres på samme måde igennem en række eksempler.

For det første kan selve Bibelens tilblivelse ses som et udtryk for det skrevne ords centrale placering i den jødisk/kristne kultur. Historierne om Guds handlinger blev skrevet ned, for at de kunne blive bevaret og givet videre til kommende generationer (jf. fx 5 Mos 6,6-9). Kort tid efter Jesu liv, død og opstandelse blev historien om ham skrevet ned, kopieret og spredt. Ligesom man også i de første menigheder begyndte at samle breve og skrifter fra Paulus og de andre apostle. Et konkret eksempel på at bøger og skrifter spillede en vigtig rolle for eksempelvis Paulus finder vi i Andet Timotheusbrev 4,13: "Den kappe, jeg efterlod i Troas hos Karpos, skal du tage med, når du kommer; også bøgerne, især dem på pergament".

Samme tendens ser vi nedslag af i kirkens senere historie. Klostrene havde ofte tilknyttet store biblioteker og lagde vægt på studier af forskellige slags skrifter. Universiteterne var oprindeligt tilknyttet kirken og har først senere udviklet sig til sekulære institutioner flere steder. En stor del af universiteterne i for eksempel USA har i øvrigt stadig kirkelig tilknytning.

Det er altså i bedste fald udslag af en meget snæver historisk og geografisk horisont, når man fra tid til anden hører kristne generelt hængt ud som modstandere af al forskning, uddannelse >

Nye tider; Måske er internettet vores tids pendant til reformations-tidens bogtrykkerkunst.

Flemming Bak Poulsen f. 1974
Cand.teol. 2004, Forlagsleder, LogosMedia.
Prædikant i LM.

og kultur. Det er i langt højere grad det modsatte, der er tilfældet.

Det er også et generelt træk ved perioder med åndelig fornyelse og vækkelse, at de typisk medfører en opblomstring i produktionen af kristen litteratur (reformationen og de skandinaviske vækkelser i 1800- og 1900-tallet kan også tjene som eksempler på det). Denne tendens gælder i øvrigt også bredere om kultur- og samfundslivet generelt.

Vi ser altså et synergiforhold imellem kirken og det skrevne ord. Kirken holdes i live og vækkes (blandt andet) igennem læsning, og den livskraftige kirke lægger vægt på at nedskrive, bevare og give det videre, den selv lever af.

Generende genrer?

Vi skelner i vores tid og kultur forholdsvis skarpt imellem faglitteratur og skønlitteratur. Vi kristne har endda vores egen lille nichegenre – ”opbyggelig litteratur” – der vel nærmest kan beskrives som en lettere form for kristen faglitteratur. Der er god grund til denne skelnen, men vi skal ikke spille de to typer ud mod hinanden – heller ikke i kristen sammenhæng. Selvfølgelig vil det være individuelt, hvilke genrer og områder, der interesserer den enkelte af os. Men hver genre har sin funktion, og det giver os vide rammer åndeligt, menneskeligt og kulturelt. Her kan vi som bibeltro i dag måske stå i fare for at blive snævrere end den bibel, vi ønsker at være tro imod: Hvis vi for eksempel ophøjer den opbyggelige genre til at være den eneste rette kristelige.

Bibelen selv rummer nemlig et væld af genrer, fra historieskrivning (fx Kongebøgerne) til poesi (fx Salmernes Bog eller Højsan-

gen). Fra fiktive historier (fx profeternes eller Jesu lignelser) til privatbreve (Filemonbrevet). Fra ”biografier” (fx dele af 1 Mosebog eller Esters Bog) til forkyndelse og undervisning (fx Romerbrevet).

Det afgørende i Bibelen er, at der bliver talt sandt om Gud, hans frelse og det menneskeliv han har skabt. Ikke i hvilken form det sker. I forlængelse heraf kan vi som kristne i dag frimodigt udnytte de tekniske og kulturelle former, vi har til rådighed, til at nå vores medmennesker med evangeliet. Måske er internettet og andre moderne massemedier vores tids pendant til reformati-onstidens bogtrykkerkunst.

Litteraturens muligheder

Pointen med denne artikel er ikke at indføre et 11. bud i stil med: Du skal læse om Herren, din Gud, af hele dit hjerte. Man kan godt være kristen analfabet!

Gud ønsker at kommunikere med os på de måder vi kan forstå – mundtligt, skriftligt, visuelt eller via andre sanser – og helt grundlæggende ved, at han selv blev menneske!

For en meget stor del af (men ikke hele) jordens befolkning, i dag og igennem historien, betyder det at Gud bruger det skrevne ord til at kommunikere med os. Den form, kan nemlig noget helt særligt: Kommunikere over afstand, skabe fordybelse og udvide horisonten, komme bag om sociale barrierer og tabuer mv. Ikke mindst i vores fortravlede og ofte overfladiske tid kan litteraturen noget vigtigt ved at give os tid med os selv og til fordybelse. Læsning er godt for sjælen – både menneskeligt og åndeligt.

Det kan man godt lade sig udfordre af, selvom man ikke er den fødte bogorm.

Poetik

AF DITTE OLSEN

Uvant at tale om mig selv
plejer at tale om andre
tale andres ord
som igen er talt af andre
som er talt af andre
som har talt
Jeg er ingenting (endnu)
står på skuldrene af andre
som står på skuldrene af
andre står måske
på skuldrende af mig
så jeg i fremtiden bliver til
ved at henvise til andre
belyse dem
vende dem på tænder
italesætter jeg det udsigelige
for at sende dig på rejse
i din egen erkendelse
hukommelse
fantasi, følelser, drømme
Jeg er en byggekloids
sat sammen af byggekloids
sat sammen af
byggekloids
kan skilles ad
i småde
le
som på den yderste linje
bliver meningsløs
ingen

At læse skønlitteratur

AF LEIF BACH KOFOED

Når man læser skønlitteratur, bevæger man sig ind i et univers, som man ellers ikke ville have adgang til. Man kan "flytte" sig 1000 km og 1000 år.

Man kan vandre rundt i oldtidens Nineve eller nutidens Bagdad eller i Ohio. Man kan lære mennesker at kende og leve sig ind i deres vilkår. Man kan grunde over, hvorfor de handler og tænker, som de gør, og man kan lære af dem. Man kan fordybe sig i det mest fortryllende smukke og det mest forfærdelige og grusomme. Man kan lære livet at kende, som det leves i denne gruens, dødens, livets og håbets verden.

Påvirkning

Skønlitteratur gør noget ved sin læser. Læseren smittes på godt og ondt af det, han læser. Litteraturen ændrer læserens måde at tænke, tale og handle på. Han får nye nuancer i sit liv og i sin måde at anskue verden og tilværelsen på. Det betyder, at man næppe kan læse fx pornografisk litteratur eller voldslitteratur uden at blive skadet af det, ligesom man heller ikke kan læse litteratur præget af sande dyder, uden at blive påvirket af det.

Kristen litteratur

Denne konstatering kunne føre til, at man kun skal læse såkaldt kristen litteratur.

Hertil er at sige, at det ikke uden videre er let at definere kristen litteratur. Poul Hoffmann har engang sagt, at det måske er, som hvis man vil definere en dansk bog: Det er en bog, skrevet af en dansker, sædvanligvis i Danmark, på dansk. Noget lignende kunne man sige om en kristen bog, siger Poul Hoffmann: Det er en bog, skrevet af en kristen i en kristen sprogdragt i kirkeligt regi. Det er således ikke temaerne, der gør en bog kristen. Det er heller ikke sådan, at en kristen bog kun må omtale det smukke og gode. På den anden side vil de fleste nok mene, at der er grænser for, hvor meget det onde kan udpensles, ligesom der er grænser for, hvor rå og grimt sproget kan være i en bog, som kan kaldes kristen.

Dertil kommer, at megen såkaldt kristen skønlitteratur i kvalitet ligger langt under, hvad man med rimelighed kan forvente af god kunst. Det er trivallitteratur på linie med, hvad man kan læse i ugebladene. Persontegningerne er overfladiske og uklare. Nogle

Min opfattelse; Man kan og skal læse andet end den litteratur, der er kristen i snæver forstand.

er alt for gode, mens andre er alt for onde. Der mangler nuancer, og der mangler sammenhæng mellem person og handling, og handlingsforløbet er mere eller mindre usandsynligt.

I min barndoms fortællinger var der meget ofte en meget klar morale: Gud elsker de artige børn, og de andre går det ofte ilde, indtil de eventuelt omvender sig og forbedrer sig. Fortællingerne sluttede meget tit med en opfordring til læseren om at leve sådan som de søde og artige børn, så man ville være til glæde for både Gud og mennesker.

I stil og opbygning minder de en hel del om for eksempel kommunistisk programlitteratur, hvor arbejderen er den gode, der kæmper for de fattige, mens arbejdsgiveren er den onde, som kun tænker på sig selv og sin egen nydelse. (Se fx nogle af Martin Andersen Nexø's noveller). Læser man alt for meget af den slags litteratur, er der fare for, at man får et alt for forenklet verdenssyn og et alt for unuanceret menneskesyn.

En bredere definition

Stort set alt, hvad der er skrevet i Danmark helt frem til vores egen tid, er skrevet i en kristen kontekst. Forfatterne skriver ud fra den kendsgerning, at de opererer i et land, hvor kristendommen har været den dominerende åndsstrømning i 1000 år. Det er ændret i de seneste årtier, hvor kristendommen har fået en meget mere tilbagetrukket rolle. (Måske er det ved at ændre sig igen?!)

Det betyder naturligvis ikke, at forfattere som Johannes V. Jensen, Henrik Pontoppidan, I.P. Jacobsen, H.C. Branner, Hans Kirk og Claus Rifbjerg (for at nævne nogle af de store fra 1900-tallet) skriver ud fra et kristent livssyn. Men de forholder sig mere eller mindre tydeligt til kristne værdier og holdninger.

Hvad skal man læse?

Det fremgår formentlig, at det er min opfattelse, at man kan og skal læse andet end den litteratur, der er kristen i snæver forstand.

Hvis man er sat til at kommunikere kristendom til andre mennesker, er det en vigtig forudsætning, at man kender de menneskers tankegang og livsvilkår, som man skal tale til. Der er således stor hjælp at hente i litteraturen både for prædikanten og for medarbejderen i det kristne børne- og ungdomsarbejde. Det betyder naturligvis ikke, at man absolut skal "tage den med på prædikestolen". Men man kan drage fordel af litteraturen i sin forberedelse.

Det er temmelig indlysende, at hvis man som prædikant eller underviser kun træffer kristne med betydelig viden om, hvad kristendommen er og betyder, så er litteraturlæsning nok ikke så relevant.

Men står man overfor mennesker med en mere perifer tilknytning til kirke og kristendom, eller som måske endog er direkte fjendtligt indstillet, er det vigtigt at have så bredt kendskab til, hvordan sådanne mennesker tænker, som muligt. Her er god litteratur en god hjælp.

Nogle eksempler

Skal man beskæftige sig med social ansvarlighed og praktiseret næstekærlighed kan det være en god ide at læse socialt bevidste forfattere, for eksempel kommunistiske. Martin Andersen Nexø og Hans Kirk skriver ud fra en social vrede, som nok kan være inspirerende for kristne.

Handler det om næstekærlighed contra mobberi er H. C. Branners noveller fremragende. Drejer det sig om mennesker i tvivl >

Leif Bach Kofoed f. 1944

Læreruddannet 1970, Tidl. lærer på Sædding Efterskole.
Prædikant i LM. Medlem af LogosMedias bestyrelse.

og anfægtelse, kender jeg ingen, som kommer på højde med den svenske forfatter, Pär Lagerkvist. Han kalder sig en "troende ateist og en ateistisk troende".

I hans fremragende forfatterskab lærer man mennesker at kende, som ikke *kan* tro. Hans kendteste roman hedder *Barabbas* og handler om den røver, som gik fri, da Jesus blev korsfæstet i hans sted. Men han kunne ikke komme til tro på Jesus som frelser. Hele hans liv kredser om manden på Golgatha, men "da han følte døden komme, den, som han altid havde været bange for, sagde han ud i mørket, som om han talte til det:

- Til dig overgiver jeg min sjæl".

Ingen forfatter kommer på højde med Martin A. Hansen, når det drejer sig om at kombinere gammel dansk kultur med det kristne evangelium. Heller ikke mange kender grubleriet og anfægtelserne, som han. Hans kendteste roman er *Løgneren*, der handler om skolelæreren på Sandø. Han skriver dagbog, som han kalder Natanael. "Du ved, at det hedder om Natanael: Han er et menneske uden svig".

Han præsenterer sig på en af de første sider: "Mit navn er Johannes Vig. Sig ikke det navn for hurtigt, Natanael. Johannes Vig".

I hans novelle, *Høstgildet*, sker der det forfærdelige, at drengen Jens Otto dør, drukket ihjel af røgteren Johan. Den unge præst, Christian, som sidder til høstgilde i øverstestuen i den gård, hvor dødsfaldet finder sted, bliver tilkaldt.

Efter at faderen har hentet sin døde dreng, går præsten ud mod det lille hus i Sandbanken. Igennem vinduet ser han Jens Otto liggende på et bord, og så ser han et par mindre søskende.

Så løber præsten hjem.

Til sin kone siger han: "Marie, man kan jo ikke, man duer jo ikke".

Og så følger et hårdt og grumt opgør. Her kæmper han med Gud:

"Hvem har skylden? Røgteren måske, ham alene? Eller karlene, eller husbonden, gæsterne? Eller jeg. Jeg sad jo i huset, hvor det skete ... Alle har vi skyld, men min skyld er så stor, at jeg er for fej til at se den i øjnene ret længe ad gangen. Altså skal jeg dømmes. Jeg hjalp ikke før det skete, jeg hjalp ikke, da det var sket. Men Marie, forstår du det frygtelige, meningsløse spild, der er sket? Kan du forstå det? Og vi er skyld i det. Men et forstår jeg. Jeg forstår nu det ord: Din brors blod skriger til mig fra jorden".

Fiskerne

Hans Kirks *Fiskerne* er en af de romaner, jeg har haft mest ud af at læse. Og jeg har læst den mange gange. Ingen kan som Hans Kirk afsløre de kristne floskler, deres (vores) dømmesyge, navlepilleri og selvfedme.

Den bør være obligatorisk læsning for alle kristne forkyndere!

Poul Hoffmann

Den forfatter, der har betydet mest for min åndelige og menneskelige udvikling, er Poul Hoffmann.

Hans forfatterskab har ført mig ind i den bibelske verden, i oldtidens skønhed og pragt og i middelalderens kampe og dramaer.

I hans bøger har jeg set, hvad kærlighed er.

"... og han sagde til slaverne: 'Nu skal jeg fortælle jer noget!' Og når de lyttede til ham, sagde de: 'Der er en vidunderlig duft ved dig'. Og de sagde: 'Det er nok den duft af Zion. Den hænger fast ved dig, som kulrøgen fra ovnene hænger fast ved os'. Og de bad ham: 'Vær du vores præst, for så bliver vi i sandhed helbredt, når slangerne bider os, og hvis vi ikke gør, er det også lige meget, for nu lever vi, om vi end dør'" (Fra *Den duft af Zion*).

Bøger der bygger op

AF BENT NIELSEN

.....

I det følgende vil jeg forsøge at fortælle lidt om det at læse opbyggelig litteratur.

Jeg er meget glad for al den gode litteratur, ikke mindst af bibel-tro observans, som gode folk med nådegaver til at skrive bøger sender ud til os andre. Lad mig også slå fast, at jeg i denne artikel ikke henvender mig specielt til læseglade forkyndere, men til dig, der tror på Jesus, læser i din bibel og ønsker at "forstå det du læser".

Hvorfor læse

Der kan jo være flere grunde til, at man hiver en bog ned fra hylden. Det kan være interesse for et særligt emne, man er optaget af. Det kan være, man trænger til svar på et spørgsmål,

man tumler med. For prædikanten måske lidt inspiration til en prædiken, eller hjælp til den bibelundervisning man har lovet og halvvejs fortrudt, men nu hænger man på den – nedtællingen er langt fremskreden. Man må da kunne finde hjælp et sted i en af de mange gode bøger.

Eller det kan være, at man ønsker noget mere baggrundsviden om et kirkehistorisk emne eller noget om samtidsforhold. Alt sammen er relevant, ikke bare for forkyndere men også for bekendende kristne.

Det kan også være ren lystlæsning – nu skal jeg slappe af med en god bog. En god skønlitterær oplevelse er bestemt ikke at foragte og kan endda vise sig at blive til opbyggelig litteratur. Man kan ligefrem glæde sig til at læse en bestemt forfatter, som både underholder og giver noget til det åndelige liv. >

En kendsgerning; Litteratur kan både opbygge og nedbryde.

Den helt uundværlige bibellæsning fører for mit vedkommende ret tit ind i tanker om, hvad andre kan have tænkt om det, jeg nu læser.

Vi lever i et samfund med rig mulighed for at skaffe os litteratur både ved køb og ved lån på bibliotekerne. Det er en stor rigdom. Men det betyder også, at man må være i stand til at sortere, ikke mindst hvis man som undertegnede hører til de læseglade. Man må være kritisk i sit valg. Litteratur kan både opbygge og nedbryde.

Som kristen er det vigtigt, at mit åndelige liv ikke lider skade. Det betyder for mig ikke, at det vi kunne kalde verdslig eller bibelkritisk litteratur er bandlyst, men det betyder, at mit grundlag er fast og sikkert forankret i Guds urokkelige ord. Bibellæsningen må ikke lukkes ned. Den er nødvendig som brændstof for troens liv og vækst.

Forstår du det du læser?

Sådan spurgte apostlen Filip den etiopiske hofmand, der var på hjemvejen fra en pilgrimsrejse til Jerusalem. Vi læser om dem i Apostlenes Gerninger kapitel 8.

Hofmanden sidder og læser i profeten Esajas' bog, mens vognen bevæger sig hjemad med ham. Men han forstår ikke, hvad han læser. Så dukker Filip op ved siden af vognen og bliver inviteret op for at vejlede hofmanden. Denne vejledning fører til at hofmanden kommer til tro på Jesus.

Han blev hjulpet til forståelse af Esajas' ord gennem Filips udlægning. Læsningens resultat var storslået. Sådan virker Ordet.

At læse opbyggelig litteratur kan være en øjenåbner for de evige sandheder i Guds ord. Den kan være det første skridt på troens vej, og forfattere med nådegave til at formidle en tekst gennem bøger kan være til stor åndelig hjælp ved at pege på ting i Skriften, som jeg ikke selv har været opmærksom på. Hvor har jeg fået meget til mit åndelige liv på den måde gennem andre. Derfor kan jeg kun opfordre til at tage fat på de mange gode bøger, der udlægger og formidler Skriftens ord ind i hjerte og sjæl. Hvad er så opbyggelig litteratur?

Opbyggelig litteratur

Bare ordet får måske nogle til at stå af her, for opbyggelig litteratur opfattes ofte som tung og uforståelig. Viljen til at arbejde med bibelstof med hjælp af anden litteratur er måske begrænset. Eller det at læse gode opbyggelige bøger kommer i anden række i et fortravlet hverdagsliv. Her må prioriteres for mange af os. Jeg kan kun opfordre til at tage fat. Man vokser åndeligt ved at læse, hvad fædrene og også nutidige kristne kan formidle gennem litteratur.

Opbyggelig litteratur; Bare ordet får måske nogle til at stå af her, for opbyggelig litteratur opfattes ofte som tung og uforståelig.

For mig er opbyggelig litteratur ikke kun Rosenius' samlede Skrifter eller bøger med gode skriftudlægninger eller behandling af et bestemt livsvigtigt emne skrevet af forskellige forfattere. Det er også det, man kunne kalde den faglige litteratur, biografier og noget af skønlitteraturen. Opbyggelig litteratur giver, i min definition af ordet opbyggelig, både noget til tanken og hjertet.

Ved den faglige litteratur forstår jeg i denne sammenhæng bøger om bibelens baggrund historisk og teologisk. At læse om den bibelhistoriske baggrund og de første kristnes verden er trostærkende for mig. Lad mig eksempelvis nævne Oskar Skarsaunes *Kristendommens rødder* (Credo 1996 og 1998). Her føres man ind i, hvordan det hele fungerede dengang i den kristne menighed, og der redegøres for arbejdet med at finde den ydre og indre form for menighedens trivsel og vækst i datidens samfund. Her er meget at lære.

Faglig litteratur kan også være en bibelkommentar, der fører mig ind i Ezekiels Bog og gør bogen levende. Der kommer ansigter på begivenhederne. Guds ord er ikke teori, men har med samfund, land og folk – levende mennesker at gøre. Det havde det dengang, og sådan er det stadig.

Bogen til tanke og tro: Et sted mellem bogen med opbyggelige udlægninger og faglitteraturen placerer jeg bøger, som på en særlig måde taler både til tanke og tro. Det kan være bøger om trosforsvar (apologetik). Her har bogen *Med god grund* skrevet af Stefan Gustavsson virkelig hjulpet mig.

Hans seneste bog udgivet på forlaget Logosmedia, *Gør som Gud – bliv menneske*, er også en perle til både tanke og tro, der går til hjertet. Den slags bøger opbygger og styrker troen. Det giver perspektiv og dybde i mit åndelige liv. Guds forunderlighed i frelse og liv går endnu mere op for mig. Jeg opbygges. Ikke bare for at

blive større i mit intellekt, men for at bygges op i mit åndelige liv. Som det siges i Efeserbrevet 4,15: "Men sandheden tro i kærlighed skal vi i ét og alt vokse op til ham, som er hovedet, Kristus".

Det kan også være bøger om etiske emner. Disse bøger er ikke bare for særligt udvalgte læsere med specielle forudsætninger. De er opbyggelige for troens liv, så sandt de har Bibelens troværdige ord som udgangspunkt.

Når man går rundt i boghandlen, undgår man ikke at bemærke det store udvalg af biografier. Enhver kendis må ud med sin egen biografi. Det signalerer, at læsning af biografier er oppe i tiden. At læse om andres gøren og laden er populært. Også gode biografier om kendte kristne sælger vist rimeligt.

I Bibelen møder vi mange biografiske skildringer, og vi opfordres til at betragte vores ledere, for eksempel i Hebræerbrevet 13,7: "Tænk på jeres ledere, som har talt Guds ord til jer, betragt udfaldet af deres livsløb og efterlign deres tro". Man kan lære meget af biografiske skildringer, også i det daglige kristenliv.

Læs om andres livsforløb og Guds gerning i deres liv. Man styrkes faktisk selv af det.

Jeg har en svaghed for skønlitteratur og bilder mig ind, at det opbygger mig.

Det er ikke altid sandt. Noget er ren underholdning, men jeg betragter det som legalt. Dog med det ufravigelige krav, at det ikke overmander mig, så der ikke er plads til andet. En prædikant, vi havde boende, sagde engang til mig i min lovprisning af skønlitteraturen: Nu får du vel også læst i Bibelen? Den sidder der endnu.

Andre skriver andetsteds i dette nummer om at læse skønlitteratur. Alligevel vil jeg lige nævne, at god skønlitteratur kan nærme sig opbyggelseslitteratur i den forstand vi har fat på her. >

Vigtigt; Vælg litteratur ud fra det sted, du personligt er nået til både menneskeligt og åndeligt.

En bog som Dostojevskijs *Forbrydelse og Straf* er gennemsyret af tale om Gud og syndefald. Mange flere kunne nævnes, men lad det være nok med det.

Hvad skal jeg læse, hvad går jeg efter?

Vi er forskellige, og nogle er mere læsende end andre, for slet ikke at tale om de mange, der aldrig åbner en bog. Det kan jeg undres over, men det er ikke det, jeg skal skrive om.

Vi er forskellige, og vores interesser går selvsagt ikke i samme retning. Det er vigtigt at vælge litteratur ud fra det sted, man personligt er nået til både menneskeligt og åndeligt. Læsning af faglitteratur er en fremadskridende proces. For mit eget vedkommende går valget af litteratur både på bibeludlægninger, teologi, samtidshistorie og bøger om kirke- og missionshistorie. Lidt filosofi bliver det også til. Det er næppe normen for de fleste, men det vigtige er at tage sit udgangspunkt, der hvor man er. Og så er det vigtigt, at der sker en fremadskridende udvikling i læsningen, samtidig med at det ikke bare bliver læsning for læsningens skyld.

Det er vigtigt at udfordre sig selv i sin læsning af mere åndelig faglig litteratur. Når bøgerne med gode udlægninger til almindelig opbyggelse – som jeg stadig har brug for – er læst, kommer lysten til mere fast føde, og en mere dybtgående bog kommer ned fra hylden. Det kunne være, at der var rejst et spørgsmål i bibelkredsen, man gik og tænkte over, og så måtte man have læst noget mere om emnet.

En af de udfordringer, jeg selv har taget op, er at arbejde med et af Bibelens skrifter med hjælp fra en bibelkommentar, jeg er tryk ved ud fra mit ståsted. Her ønsker jeg ikke polemik om skriftfor-

ståelsen. Nu gælder det om at få åndelig føde til hjerte og sjæl. Her går jeg simpelthen efter, at læren kommer ind, og at jeg ”oplever Ordet”. Det læste må omsættes i ord og tanker. Helligånden må åbne skrifterne. Jeg er overbevist om, at det kan man bruge gode bibeludlæggere i bogform til.

Det åndelige liv sløves meget let. I Hebræerbrevet 5,11-14 bebrejder forfatterne sine modtagere, at de er blevet sløve til at høre og igen må lære begyndelsesgrundene i Guds ord.

Oversat kunne man spørge: Er vi – efterkommere af ”læserne” i vækkelsestiden – blevet sløve til at arbejde med Ordet? Der er i vores tid megen hjælp at finde i gode vejledninger. I øvrigt er ældre bibelkommentarer som Aschenfeldt-Hansen’s *Fra Guldgruben* stadig en guldgrube.

Det er godt at sætte mål for læsningen. I denne forbindelse kunne en af udfordringerne være at sætte sig for at læse Rosenius samlede skrifter. Jeg tog selv mange år til det. Eller læse Martin Luthers skrifter. Lad det bare tage tid.

Vær en aktiv læser! Hvordan er man det? Det lyder banalt, men det kan være ved at sætte mærker i bogen, notere det ned, der sagde noget på side det og det. Du får måske brug for det, næste gang du udfordres på din tro, aflægger et vidnesbyrd, eller giver dit bidrag i bibelkredsen.

Lad dig rive med. Det sker, at jeg på en særlig måde rives med af en opbyggelig bog. Føler mig løftet op over hverdagens besværligheder, eller hvad det nu kan være. Livet får et løft op over alle egne tanker og meninger, jeg rives med og modtager helt ind i sjælen. En ny glæde over liv og frelse, over Jesus og min forunderlige Gud breder sig i hjertet. Man tager en dyb indånding, folder hænderne og takker Gud. Olav Valen-Sendstads *Forsonet*

Bent Nielsen

Ingeniør.

Prædikant i LM, Bornholm.

.....

med Gud (Lutherstiftelsen, Oslo 1972) gav mig den oplevelse. Jo, det er en stor og ubeskrivelig rigdom, at Gud har givet os mulighed for at opleve, opbygges og styrkes på den måde.

Omsættes i liv

Der er noget rigtigt i det, som en af mine lærere har sagt: "Når man har glemt det, man har lært, har man dannet sit lager". Der er det rigtige i det, at læring fra det læste ikke bare handler om at indlæse i hukommelseslageret, men at det bliver personlig viden, der kan omsættes i livet. Det bliver ikke bare læsning til klogskab, men måske til det vi kunne kalde visdom. Og det kan ske, at man næsten får et syn – en opløftelse – engang imellem.

Tag frimodigt fat på det væld af god opbyggelseslitteratur, der findes og lad dig præge af det. Det resulterer i det, som bogen altid har kunnet: Forandre og udvikle mennesker, ja føre os ind i et rigere liv med Gud og mennesker.

I det apokryfiske skrift *Anden Makkabæerbog* kapitel 2 fortæles at Jason fra Kyrene har skrevet 5 bøger om Makkabæernes "glorværdige bedrifter", men nu har forfatterne sat sig noget for: "Vi har sat os for at fornøje dem, der holder af at læse, lette tilægnelsen for dem, der gerne vil fastholde det læste i erindringen, og overhovedet gavne alle dem, der får bogen i hænde" (2 Makk 2,25). Det er en god målsætning for den opbyggelige bog.

Evangelium

AF MARTIN THISE HOLM

.....

Indimellem er jeg kommet hjem fra møde og har været forvirret og nogle gange irriteret, fordi jeg ikke forstod, hvor prædikanten egentlig ville hen med det, som han prædikede.

Jeg længtes sådan efter at se alt det i Skriften, som vidnede om Jesus, men jeg synes ikke rigtig, jeg fik det at se. Det anfægtede mig og gjorde mig i tvivl om, hvad der egentlig var Bibelens klare tale til mig.

For at få lidt klarhed over Bibelens tale, skrev jeg det ned, jeg selv kunne se i Guds ord, at forkyndelsen burde handle om. Jeg håber, at det også kan være til hjælp for andre.

Begyndelsen og Ordet

I Johannesevangeliet 14,6 siger Jesus: "Jeg er vejen, sandheden og livet". Vi ser altså, at hvis mennesker skal finde vejen til frelse, så skal de møde Jesus. Hvis de skal kende sandheden, så skal de kende Jesus, og hvis de skal have livet, skal de have Jesus. For han er vejen, sandheden og livet.

Vi vil nu prøve at se lidt nærmere på, hvem Jesus er, ham som Skriften vidner om.

Den første sætning i Bibelen lyder sådan (1 Mos 1,1): "I begyndelsen skabte Gud himlen og jorden". I det sidste kapitel i Bibelen siger Jesus noget meget vigtigt om sig selv (Åb 22,13): "Jeg er alfa og omega, den første og den sidste, begyndelsen og enden". Jesus siger altså her, at han er begyndelsen, og vi læste lige, at *i begyndelsen* skabte Gud himlen og jorden. Gud skabte altså himlen og

Forvirring; Jeg forstod ikke, hvor prædikanten egentlig ville hen med det, som han prædikede.

jorden *i* og *ved* Jesus, for han er begyndelsen.

For at se lidt nærmere på dette, skal vi se, hvad Johannes skriver i sit evangelium (Joh 1,1): "I begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. Han var i begyndelsen hos Gud. Alt blev til ved ham, og uden ham blev intet til af det, som er. I ham var liv, og livet var menneskers lys". Her ser vi, at Jesus er omtalt som Ordet, og at alt er blevet til ved ham. Det vil altså sige, at hver gang Gud har talt til menneskene, så har han talt med Jesu liv og gerning her på jorden for øje. Paulus siger også i Kolossenserbrevet 1,16-17: "I ham blev alting skabt i himlen og på jorden det synlige og det usynlige, troner og herskere, magter og myndigheder. Ved ham og til ham er alting skabt. Han er forud for alt, og alt består ved ham". Jesus er altså med fra begyndelsen, og han er forud for alt, og alt blev til ved ham.

Hebræerbrevets forfatter siger også noget væsentlig om Jesus i kap. 1 vers 2a: "Men nu ved dagenes ende har han talt til os gennem sin søn". Og vers 3a: "Han er Guds herligheds glans og hans væsens udtrykte billede, og han bærer alt med sit mægtige ord". Gud har altså åbenbaret sig selv for os gennem Jesus, og han bærer alt med sit ord. Jesus er altså Herre over Skriften, ja, han er selve Ordet og budskabet i Skriften. Han siger det selv helt klart i Johannesevangeliet 5,39: "Skrifterne vidner om mig".

Død, begravet og opstået

Nu har vi set, at Jesus er Ordet, og at alt er skabt ved ham og består ved ham. Dernæst har vi set lidt af, hvor meget Jesus betyder for Gud, og hvordan det hele ligesom udspringer af ham og sigter på ham. Nu vil vi så prøve at se på, hvad det helt præcist er, Gud siger til os om sin søn Jesus.

I Første Korintherbrev 15,3b-4 vidner Paulus om, hvad han først

og fremmest overleverede til dem i Korinth. Det var det samme, som han også selv havde modtaget, nemlig at Kristus døde for vores synder efter Skrifterne, at han blev begravet, og at han opstod på den tredje dag efter Skrifterne. Det er altså budskabet om Jesus, som er Skrifternes indhold. Det er Guds evangelium til menneskene. Hvad der ellers bliver sagt om Jesus, er egentlig bare en udlægning af de tre sætninger ovenfor: Alt evangelium i Skriften kan føres tilbage til det, som Paulus her siger. For eksempel Kolossenserbrevet 1,13: "Han friede os ud af mørkets magt og flyttede os over i sin elskede søns rige; i ham har vi forløsningen, syndernes forladelse". Og som Johannes Døber siger det i Johannesevangeliet 1,29b: "Se dér er Guds lam, som bærer verdens synd". Og i Romerbrevet 5, 18-20: "Ligesom en enkelts (Adams) fald blev til fordømmelse for alle mennesker, sådan er en enkelts (Jesu) retfærdige gerning også blevet til retfærdighed og liv for alle mennesker. For ligesom de mange blev syndere ved det ene menneskes ulydighed, sådan skal de mange også blive retfærdige ved én enestes lydighed".

Hvor stor vægt Gud lægger på netop en evangeliet om Jesus, ser vi i Første Korintherbrev 3,11: "For ingen anden kan lægge en anden grundvold end den, der er lagt, Jesus Kristus". Her siger Gud altså, at den grundvold, som han har lagt for al sand kristendom, det fundament, som kristendommen skal bygges på, og det, som kristendommen bliver bygget af, er Jesus Kristus.

Tro

Hvordan modtager vi så dette evangelium om frelse fra synd? Hvordan bliver det til min ejendom? I Romerbrevet 1,17b står der: "Den retfærdige skal leve af tro", og videre i kap. 4 vers 26b står der: "Så han er retfærdig og gør den retfærdig, som tror på Jesus". >

Om prædikenen; Den er den tidsløse forbindelse imellem Guds frelserhandling og menneskets modtagelse af den.

Og i kap. 5 vers 1a: "Da vi nu er gjort retfærdige af tro". Skriften siger også om Abraham i Første Mosebog 15,6: "Abraham troede Gud, og det blev regnet ham til retfærdighed". Vi ser altså, at hvis man vil opnå retfærdighed for Gud, så kan det kun ske ved tro på Jesus Kristus. Sådan er det, fordi troen griber om Jesus, Guds søn, og i ham har Gud velbehag. Dette ses også i Mattæusevangeliet 3,17b: "Det er min elskede søn, i ham har jeg fundet velbehag". Derfor er det velbehageligt for Gud, når et menneske griber om Kristus, regner med Kristus, ærer Kristus, og det sker kun ved tro. At det er ved tro, ser vi klart i Hebræerbrevet, hvor der i kap. 11 vers 6a står: "Men uden tro er det umuligt at behage ham (Gud)". Står man uden tro på Jesus, så er det fuldstændigt umuligt at opnå behag hos Gud.

Hvordan får jeg så den tro, som griber om Jesus? At et menneske af egen fri vilje hverken kan eller vil tro på Jesus, ser vi klart i

Romerbrevet 3,10-18, hvor der står: "Der er ingen retfærdig, ikke en eneste. Der ingen forstandig, ingen, der søger Gud. De er alle kommet på afveje, alle er fordærvede; ingen gør godt, ikke en eneste. Deres strube er en åben grav, med deres tunger taler de sving; der er slangegift under deres læber, deres mund er fuld af forbandelse og forbitrelse. De er rappe på fødderne til at udgyde blod. Vold og ulykke er på deres veje; fredens vej kender de ikke. Guds frygt har de ikke for øje".

Hvordan får vi så troen? Paulus giver svaret i Romerbrevet 10,17: "Troen kommer af det, der høres, og det, der høres, kommer i kraft af Kristi ord".

Vi så ovenfor, at Paulus i tre sætninger sagde, hvad evangeliet var. I denne forbindelse lyder det i samme kapitel videre (vers 11): "Men hvad enten det er mig eller de andre: sådan prædiker vi, og sådan kom I til tro". Vi får altså troen ved at høre Guds ord. Man

.....

sidder bare og lytter, og så skaber Helligånden troen i hjerterne. Det er det, som Paulus siger i Galaterbrevet 3,2: "Dette ene vil jeg have at vide af jer: Fik I Ånden ved at gøre lovgøringer eller ved at høre i tro?" Underforstået: de fik den ved at høre i tro. Peter siger i Apostlenes Gerninger 3,16b: "Den tro, som er virket ved Jesu navn". Paulus siger også i Første Korintherbrev 1,18 helt præcist, hvad det er, der skal forkyndes: "For vel er ordet om korset en dårskab for dem, som fortages, men for os der frelses, er det Guds kraft".

Ånden skaber altså, når ordet bliver forkyndt, troen i menneskers hjerter, og det gør han, hvor og når han vil det. Det har altid været og vil altid være Helligåndens opgave *alene* at kalde, vække og gøre til kristen. I den sag er mennesker fuldstændig fortabte.

Ordet om korset er altså den kraft, som Gud har til at nå mennesker. Vil man give mennesker det evige liv, må man prædike Kristus, og det budskab, der er om ham – korsets budskab. Vi ser det også i Apostlenes Gerninger 4,12b, hvor Peter siger: "Ja der er ikke givet mennesker noget andet navn under himlen, som vi kan blive frelst ved".

At ordet skal prædikes, siger Peter i Apostlenes Gerninger 10,42-43: "Og Jesus befalede os at prædike for folket og vidne om, at det er ham, Gud har bestemt til at være dommer over levende og døde. Om ham vidner alle profeterne, at enhver som tror på ham skal få syndsforladelse ved hans navn". Her siger Peter, at det er blevet dem befalet, at ordet skal prædikes. Ordet *prædiken* betyder i NT ifølge et bibelleksikon: "En åben og offentlig udråbelse af Guds frelsergerning i og igennem Jesus Kristus".

I samme leksikon står der videre: "Den sande forkyndelse lader sig bedst forstå i lyset af det bredere tema, som er åbenbaringen.

Åbenbaringen er Guds afsløring af sig selv, som modtages i troen. Eftersom Golgata er Guds ypperligste selvåbenbaring, opstår problemet: hvordan kan Gud i nutiden åbenbare sig igennem en fortidig begivenhed? Svaret er prædikenen. Prædikenen er den tidløse forbindelse imellem Guds frelserhandling og menneskets modtagelse af den".

Vi ser også, hvordan alle profeterne, apostlene og Jesus selv prædikede ordet for folket. Gang på gang fik de at vide, at de skulle *prædike* ordet for mennesker.

Korsets dårskab

I Første Korintherbrev 1,18 siger Paulus, at ordet om korset er dårskab for dem, der fortages. Vi vil lige prøve at se lidt på, hvad det betyder.

Ordet *dårskab* betyder ifølge bibelleksikonet som regel "en foragt for Guds ord og bud". Det kan også være et udtryk for almindelig tåbelighed. Det evangelium, som Skriften vidner om, er altså noget forargeligt, noget tåbeligt for det naturlige menneske. Hvorfor det? Det giver Paulus svar på i Første Korintherbrev 1,21: "For da Gud i sin visdom ikke ville, at verden skulle kende ham gennem sin egen visdom, besluttede Gud at frelse dem, som tror, ved den dårskab, der prædikes om". Paulus siger i vers 20b: "Har Gud ikke gjort denne verdens visdom til dårskab?" Underforstået: det har han. Hvorfor har Gud gjort det? Det siger Paulus i vers 29: "For at ingen skal have noget at være stolt af over for Gud". Gud har altså besluttet, at menneskene skal frelses ved hans visdom, og hans visdom er en dårskab for menneskene, fordi vi har en syndig natur, som står Gud imod. Det menneske, som går med evangeliet, skal altså ikke forvente at få succes eller have fremgang, for hans evangelium er en dårskab for menneskene – alene >

Syndens konsekvens; Evangeliet er en dårskab for os, og at vi fatter det ikke.

fordi Gud har besluttet, at det skal være det. At Gud har besluttet at frelse menneskene gennem sin egen visdom, betyder, at intet naturligt menneske kan fatte det, da Guds visdom er hævet over al menneskelig fornuft og forstand – hvilket Paulus også siger i Første Korintherbrev 2,14: "Et sjæleligt (naturligt) menneske tager ikke imod det, der kommer fra Guds ånd: det er en dårskab for sådan et menneske, og det kan ikke fatte det".

Man kan altså ikke forklare et sjæleligt menneske, hvad evangeliet er. Du kan ikke med din menneskelige visdom forklare mennesker, hvad evangeliet er, for de fatter det ikke! Det er netop det, der er syndens konsekvens, at evangeliet er en dårskab for os, og at vi ikke fatter evangeliet. Vi ser ikke desto mindre i vores tid, at mange prædikanter forsøger at løse dette problem ved at omforme evangeliets budskab med henvisning til, at de vil føre deres forkyndelse ned i øjenhøjde eller ned på jorden. Men hvad sker der, når menneskene prøver at gøre det? Der sker ofte det, at der også bliver ændret på selve indholdet af det som prædikes. Sådan at det bliver et anderledes budskab, som prædikes.

Man prøver at forklare evangeliet, så det bliver forståeligt og acceptabelt for forstanden, men derved får man også ændret ved evangeliets indhold, så det, man prædiker lyder som et evangelium, men slet ikke er det. I Andet Korintherbrev 4,2 siger Paulus: "Vi har sagt nej til det skjulte og skændige og går ikke frem med snedighed og forfalsker heller ikke Guds ord, men bringer sandheden for dagen og anbefaler således os selv til ethvert menneskes samvittighed, for Guds øjne". Læg mærke til, at Paulus, når han prædikede, anbefalede sig selv til samvittighederne og ikke til forstanden. Paulus vidste, at det evangelium, han gik med, var dårskab, og at menneskene ikke kunne fatte det. Alligevel gør

han intet for at gøre det mere acceptabelt for forstanden, for han siger i Første Korintherbrev 2,1-2: "For da jeg kom til jer, brødre, forkyndte jeg ikke Guds hemmelighed for jer med fremragende talekunst eller visdom, for jeg havde besluttet, at jeg hos jer ikke ville vide af andet end Jesus Kristus, og det som korsfæstet". Og i vers 4 siger han: "Og min tale og min prædiken blev ikke fremført med overtalende visdomsord, men med Ånd og kraft som bevis".

Paulus kendte også til det, at der kom mennesker og ændrede forkyndelsens indhold, for han siger i Romerbrevet 16,18, at der findes mennesker som forleder troskyldige mennesker med søde og indsmigrende ord. De prædiker på en måde, så det lyder, som om det er Guds ord, men det er ikke andet end søde og indsmigrende ord. Jeg synes der er noget her, som meget ligner vores tid. Jeg har tit siddet og hørt på fine og velformulerede prædikener, men hvor formålet med prædikenen var noget andet end det at skabe tro på Jesus hos os som lyttede, og at føre os frem som rene, ulastelige for Herrens ansigt i Kristus. Der er så meget andet, der får lov at fylde, men som ikke drejer sig om troen på Jesus.

Troen på jorden

Jesus spørger jo selv, om han, når Menneskesønnen kommer igen, så skal finde troen på jorden. Vi skal lægge mærke til, at det er troen, han er bange for han ikke vil finde og ikke "kristne" menigheder. Dem skal der nok være rigeligt af, men Jesus frygter, at troen er væk. Sker det, så tror jeg, ud fra det vi har set, at det hænger sammen med, at vi ikke har prædikeret Guds ord, som det står, og at vi ikke har prædikeret evangeliet så frit, som Guds ord gør det.

For lige at præcisere, hvornår evangeliet er prædikeret, så er det

Martin Thise Holm f. 1982

Uddannet 2004 og arbejder som kleinsmed

ikke prædiker ved, at man prædiker at Jesus blev født som menneske og levede under loven. At han vandrede omkring og gjorde tegn og undere. At han døde på Golgata og opstod igen. Alt dette kan man godt prædike, uden at evangeliet er prædiker, hvis man ikke prædiker til hvilken gavn. Til hvilken gavn blev Jesus født som menneske og levede under loven. Til hvilken gavn vandrede han omkring og gjorde tegn og undere. Til hvilken gavn døde og opstod han. Først når jeg får at vide, til hvilken gavn for mig han gjorde disse ting, så er evangeliet forkyndt.

Jeg har virkelig svært ved at se, at vi har tid til at prædike andet, hvis vi skal have olie på lampen og stå med troen i behold, når Jesus kommer igen. Så må vi tale Guds ord, som det står i Skriften, for så bliver Guds evangelium også prædiker, som Gud ville, det skulle prædiktes.

Kristus

Nu har vi prøvet at se, hvad Skriften vidner om, og hvad evangeliet er, og hvorfor vi er så afhængige af, at det prædiktes rent og klart for os. Og vi ser lidt af, hvor meget Skriften er gennemsyret af forsoningen, og hvordan Gud hele tiden har talt til menneskene

gennem Kristus. I GT har Gud talt i kraft af løftet om Kristus, og i NT har han åbenbaret sig gennem Kristus. Vi må og skal derfor til alle tider have vores fokus vendt mod korsets evangelium – Kristus – hvis vi vil være bibeltro. For alt i Den hellige Skrift, og det er både Det Gamle og Det Nye Testamente, vidner om Kristus. Og læg mærke til, at når Jesus siger, at Skriften vidner om ham, så taler han om Det Gamle Testamente. GT er altså et evangelie-skrift.

Paulus siger i Kolossenserbrevet 2,2-4 nogle herlige ord om Kristus: "For at de skal trøstes i deres hjerte og knyttes sammen i kærlighed og nå til den fulde rigdom på vished og indsigt, nå til erkendelsen af Guds hemmelighed, Kristus, i hvem alle visdommens og kundskabens skatte er skjult". Tænk engang, ejer vi troen på Kristus, så har vi ham, som alle visdommens og kundskabens skatte er skjult i. Og i Romerbrevet 8,32 siger han således: "Han, som ikke sparede sin egen søn, men gav ham hen for os alle, vil han ikke med ham skænke os alt?" Jo, det vil han. Vi ejer alt i troen på ham.

Jeg vil slutte med et citat fra Første Petersbrev 4,11a: "*Den, der taler, skal tale med ord fra Gud.*"

Horisont; Spalten, hvor redaktionens medlemmer vil forsøge at sætte aktuelle og principielle forhold ind i en større sammenhæng. Spalten vil også indeholde passager fra den kirkelige debat og klip fra forskellige blade og aviser.

Ord, ord, ord, Ordet

Nærværende nummer handler om både produktion og læsning af litteratur.

Jeg har selv i egenskab af dansklærer tit mødt spørgsmålet fra eleverne:

Hvorfor skal vi læse litteratur?

Det korte svar har ofte været, at det er et sted, hvor man kan opleve, hvad der sker og er sket udenfor ens egen radius.

Det lidt længere svar er, at det giver indsigt i andres verden, deres tanker, bekymringer, glæder, sorger osv. Det er vigtigt i mødet med andre mennesker, at man ikke kun kender sine egne og lige de nærmestes tanker og problemer. Det giver et for snævert synsfelt. At læse litteratur er et af midlerne til at forstå egen såvel som andres kultur – både historisk og nutidigt. Det er ligeledes vigtigt for at kunne være empatisk i mødet med andre mennesker. Det har man som kristen meget brug for, både socialt og diakonalt, men jo bestemt også, når det gælder en snak om åndelige emner.

Så overstrømmes vi dagligt med læsestof. På internettet, i aviser og tidsskrifter, i reklamer og ... fra bøger. Kristeligt Dagblad har hver lørdag et tillæg, der hedder Bøger & Kultur. Lørdag d. 6. september 2008

stod der blandt andet omtalt, at store internationale forlag ikke længere kan overkomme at læse den store strøm af bog-manuskripter, der bliver indsendt. *Internationale forlag overlader det hårde arbejde med at læse manuskripter fra ukendte forfatterspirer til internettet. På særlige hjemmesider tilbyder forlagene uddrag af nye bøger, som andre forfatterspirer og bogentusiaster kan give karakterer og kommentarer.*

På den måde slipper forlagene for at læse revl og krat ...

Det kaldes et andet sted også for 'grovsorteringen'.

Der er altså tilsyneladende rigtig mange, der har noget på hjerte til fordybelse, en masse ord, de har valgt, sat sammen på en bestemt måde, bearbejdet, struktureret og givet deres personlige præg. Læsningen danner sig så billeder ved læsningen, forstår, undres, forholder sig til det. Der gives og modtages.

Al information og kommunikation drejer sig ligeledes netop om ord, ord og atter ord. Den daglige strøm er nærmest på tsunami-niveau!

Midt i denne kæmpemængde af ord, taler Bibelen om Ordet, i bestemt form og skrevet med stort begyndelsesbogstav! Som et

fyrtårn midt i strømmen er det der. Pejlemærket, det vigtigste og det mest unikke ord af alle, Ordet, der blev kød og tog bolig iblandt os mennesker, Jesus Kristus selv! Vi er alle uden undtagelse i ordstrømmen, men lad os så der – midt i bruset og skumsprøjtet – have fyrtårnet, pejlemærket for øje og holde kurs efter det. LDM

Terapeutisering

På Dansk Sygeplejeråds hjemmeside (www.sygeplejersken) i en artikel om "Terapeutisering af sproget" skriver Jette Bagh bl.a. om en veninde, der skulle indlægges og have foretaget et mindre indgreb: *Hendes kontaktsygeplejerske informerede hende i indfølelse vendinger om, hvad der skulle ske, men havde valgt det forkerte indgreb. Veninden måtte korrigere hende. Dagen efter, da veninden igen mødte op på afdelingen, ville sygeplejersken gøre det godt igen. Hun satte sig på sengekanten og tog min venindes hånd. Så begyndte hun at forklare, hvad der skulle ske, og denne gang havde hun valgt det rigtige indgreb. Veninden kunne imidlertid ikke koncentrere sig om indholdet i forklaringen. Hun spekulerede som en gal på, hvorfor sygeplejersken sad i hendes seng, og på hvornår hun mon*

Misforstået omsorg; Det nytter ikke med omsorgsfulde formuleringer, hvis diagnosen er forkert.

havde tænkt sig at klatre ned igen. For ikke at gøre sygeplejersken ked af det trak hun meget stilfærdigt sin hånd væk under sygeplejerskens, men sygeplejersken fangede den igen, inden hun nåede at gemme den under dynen. Efter ti minutter slap sygeplejersken hendes hånd og begav sig videre til den næste informationsopgave ...

Et tydeligt eksempel på misforstået omsorg, og på det Jette Bagh kalder terapeutisering. Videre i artiklen citerer hun Brøndums encyklopædi:

Terapeutisering. Afsmitning fra det psykoterapeutiske sprog til alle andre måder at tale på. Et menneskesyn, en håndfuld begreber og en bekymret-professionel stemmeføring, der stammer fra psykoanalytikerens briks, breder sig udad til flere og flere samfundsmæssige rum.

Det nytter ikke med omsorgsfulde formuleringer, hvis diagnosen er forkert – heller ikke i kirken. Ligesom en god faglighed er afgørende for sygeplejen, er det afgørende for os kristne, at vi er tro mod det evangelium, som Gud har betroet os – også når det handler om at forkynde om synd og skyld som baggrunden for Guds tilgivelse. Psykologen (!), Niels Peter Agger, pegede på problemet tilbage i 2002.

Det onde er dødt. Synd er afskaffet af

pædagogpræsterne. Skyld er noget, man har i forhold til skattevæsnet og bankerne. Og menneskene flakker rundt i deres indre univers og plages af de ugerninger, de har begået. De går i terapi for at slippe af med spørgelserne. Men det nytter intet, fordi der ingen forløsende magi er i, at terapeuten siger 'Du er tilgivet – nu må du blot tilgive dig selv!' Det runger blot rundt derinde på indersiden af hjernen. Terapeuternes kunster begrænser sig stort set til at jage folk ind i dem selv. Ikke til at få dem ud over dem selv. Hvad nytter selvrefleksion, når problemet er, at livets ugerninger skal dømmes, straffes, sones og dermed uigøres? ...

Helvede er blevet reduceret til pikante kalkmalerier og småbørns eventyr. Skærsildens lutrende ovne står kolde og rustne, smådjævlene er sat på førtidspension og må nøjes med at pine hinanden, og de forfaldne engle og arvesynden er blevet reduceret til spørgsmål om kromosomfejl. Der eksisterer ikke længere institutioner for fordømmelser, bodspålægning, soning, anger og tilgivelse. Kan vi mennesker leve med det? Leve med at være alene med vores synder uden et system, der kan afslutte disse? Farer vi ikke vild inde i os selv og må etablere vores egen rensende skærs-

ild eller gå under i evig selvførdømmelse? (Psykolognyt nr. 2, 25. jan. 2002 s. 8-12).

Pointen er ikke, at kirken ikke kan lære noget af terapeuterne, eller at deres arbejde er nytteløst – langt fra! Men den tankevækkende pointe fra psykologen er, at vi mennesker har brug for noget (Gud) udenfor os selv, der kan tage vores skyld alvorligt og lede ind i forsoning og tilgivelse. Derfor udfordrer han kirken til at stå ved sig selv og sit eget budskab i stedet for ukritisk at ride med på den terapeutiske bølge, der skaber "pædagogpræster", som ikke vil tale om synd, fordi det kan støde mennesker. Det er misforstået omsorg! Løsningen på problemet er ikke at (gen)indføre hverken skærsilden eller kalkmaleriernes groteske helvedesbeskrivelser. Heller ikke at droppe omsorg og indføling. Det ville være et ligeså fundamentalt svigt i forhold til kirkens egen identitet (og det samme gælder i øvrigt sygeplejen). Men sand omsorg er at tage mennesker alvorligt helt ned i de dybe lag, hvor skyld og synd hører til. Ikke mindst når det sker på baggrund af Guds fantastiske og totale tilgivelsestilbud. Her har kirken noget helt unikt at tilbyde også til moderne mennesker. Den opgave må vi ikke svigte.

Medier og virtuelt liv

En falden mands betragtninger over computerspil
og andet i den kabelføring.

AF JENS BIRKMOSE

.....

I mit voksenliv har jeg spillet CS (Counter Strike) én gang. Kun i ganske få minutter. Så var alle mine liv opbrugt.

Jeg var fuldstændig og aldeles slået ihjel. Og jeg blev klar over at for at begå mig i den verden, så skulle jeg både vide noget mere om strategi, kamppladsen og våben – og være hurtig på tasterne. Jeg ville sikkert synes om det, hvis jeg ikke hele tiden ville blive pløkket ned. Selvom jeg faldt efter en meningsløs kort tid på slagmarken, har Budskabets redaktion alligevel bedt mig om at gøre mig nogle tanker om mediebrug, især computerspil og TV-mediet. Min erfaring begrænser sig til elever på Sædding Efterskole, min egen familie og enkelte andre, som jeg har snakket med.

Computerspil og vold

Et tilbagevendende spørgsmål vedrørende computerspil er, om børn, unge og voksne bliver mere voldelige af at spille computerspil, hvor hovedaktiviteten er at slå andre ihjel virtuelt. I avisen kunne jeg læse, at det nu er muligt at skyde sine kammerater i børnehaven virtuelt.

For det første har jeg observeret, at sproget er anderledes foran computeren i en spillesituation, hvor det handler om at plukke andre ned og overleve. I en samtale med en dreng snakkede han om at være "almindelige Bent" og "spille Bent". Det er et problem, fordi ingen spiller for sig selv, for når vi spiller, spiller vi for Herren (lidt frit efter Rom 14,7-8). Jeg er ikke et sekund i tvivl om, at nogle af de ord, jeg hører udgå fra en mund foran en computerskærm, hører under kategorierne "råddent ord" eller "skamløs snak", som

Paulus nævner (Ef 4,29; Kol 3,8). Det er almindeligt, at sproget forplanter sig udenfor spilleverdenen og nogle bliver voldelige i sine udtryk. Men der findes også mange, som er "ærlige Bent" hele vejen igennem. De fornøjer sig bare meget med at spille skydespil. For de flestes vedkommende bare i en periode.

Sproget afslører, at nogle træder ind i en pseudoverden, hvor der gælder andre normer og regler – der ligger langt væk fra både kristen etik og den verden, spilleren ellers lever i. Man lever et parallelt liv. Parallele liv har altid eksisteret – ofte karikeret ved menighedslederen, der har en dame ved siden af sin hustru. I dag er det let at etablere et parallelt liv i en virtuel verden, ofte et liv der ikke tåler at blive set af Gud, og som vi ville skamme os over, hvis andre vidste om det. Virtuelle spil er ikke det største problem, det er derimod de mødesteder, hvor man bare kan udgive sig for en helt anden, eller det at besøge websites som vanskeligt kan forenes med kristen etik.

En anden observation er, at nogle bliver ekstremt meget optaget af at spille. Så snart de øjner en mulighed, spiller de. Rent socialt er det irriterende, især for dem, som ikke spiller, eller for undervisere. Det kan fungere som en overspringshandling, så man ikke får gjort det, man skal, for eksempel lektier, passe huset og så videre. Andre bliver så optaget af at spille, at det går foran alt andet. Man kan tale om en misbrugsadfærd. For langt de fleste, der spiller ekstremt meget computerspil, vil det aftage med alderen (ligesom ekstremt alkoholindtag også reduceres stærkt for mænd omkring 27-års alderen). Dog er der nogen, som vil hænge fast. Det sidste er indlysende ikke godt for et menneske, hverken socialt eller åndeligt. Men også til alle de andre, der midlertidigt er ekstremt optaget af computerspil, skal vi sige, at intet skal have magten over os, undtagen Jesus Kristus. Ikke på den måde, at vi

skal være kristne kontrolfreaks, der har helt styr på vores madvaner, motion, reaktioner og så videre. Men i stedet på den måde, at Jesus har den første og bedste plads i vores liv.

TV-serier og sex

Det er meget udtalt, at store børn indvies i voksenlivet gennem TV-serier, som deres forældre eller større søskende ser. Jeg snakkede engang med en LM-efterskoleelev, der blandt andet havde set serien *Friends* siden hun var fem. Jeg har fået spørgsmålet om, hvorvidt det påvirker vores syn på sex og seksualliv.

Når jeg snakker med unge om TV-serier, så er de ganske klare i mælet. Nogle serier er fyldt med intriger, sex, utroskab og så videre., mens for eksempel *Friends* mere har en sjov og humoristisk fortælling om unge, der ikke har en klar identitet, men med en seksualetik, der ikke er kristen. Med hensyn til de førstnævnte serier, så er det tydeligt at de plæderer for en livsførelse, som ligger langt væk fra en kristen livsførelse og derfor dybest set ikke er til at grine af eller overhovedet at se.

Blandt teenagere ser jeg to måder at tænke kærester på. Den første er der, hvor man overvejer tingene seriøst, ikke vil lege med følelser og tænker, at det skal være for lang tid, selvom det er lidt uaktuelt at tænke ægteskab, når man er seksten år. Den anden tænke måde er karakteriseret ved at være en seriøs uge- eller månedskæreste, hvor man mener det alvorligt – men kun for en periode. Begge er seriøse, men har forskelligt tidsperspektiv. Jeg mener, at synet på kærester og samliv i høj grad er præget af det liv, som de har set hjemme. Nogle er vant til seriøse skiftende forhold, hvor det ene afløser det andet. Andre oplever deres forældre i et livslangt ægteskab. De fleste ønsker det monogame forhold præget af trofasthed. Påvirker TV vores syn på ægteskab >

Jens Birkmose f. 1966

Tidl. missionær. Forstander på Sædding Efterskole siden 2005.

Socialrådgiveruddannet 2007.

Prædikant i LM.

og seksualliv? Nej, ikke blandt de kristne unge, jeg kender.

Men jeg fatter stadig ikke helt, hvorfra kristne unge LM 'ere får et seksualiseret sprog. Kommer det fra medierne? Ja, det tror jeg. Og så tror jeg, at det bliver til erstatning for bandeord, som de trods alt ikke vil sige. Og så udvikler de det i fællesskab. Vi lever i et gennemseksualiseret samfund, hvor alle – både børn og voksne – hele tiden får sanseindtryk, der handler om sex. Tiden er præget af grænseløshed. På den ene side kender man grænsen, på den anden side spiller man med grænseløsheden rent sprogligt og tankemæssigt. Det har mennesker gjort til alle tider. I dag begrænses vi imidlertid ikke af normer omkring os.

Kan man det? Spille med på seksuel grænseløshed – bare rent sprogligt. Det er svært at komme uden om Efeserbrevet 5,1-6. Når utugt og urenhed end ikke må nævnes blandt kristne, så kan jeg kun forstå det sådan, at Paulus afviser sprog og vittigheder med seksuelle undertoner. Jesus er også klar i mælet, når han siger, at man ikke skal se på en anden for at begære vedkommende (Matt 5,28).

Påvirker TV og medierne vores syn på sex og samliv? Ja, det er jeg helt overbevist om. Men jeg tror, at det foregår mest på det sproglige og tankemæssige plan, mens for eksempel kristne unge på handleplanet stadig gør som de har set hjemme eller lært om.

Forkyndelse og vejledning

Der er en grund til, at jeg ender med to følgende spørgsmål: Kan man spille computerspil, der spiller på vold og død? Kan man overhovedet se TV, hvor der indgår handlinger og ordspil med seksuelle undertoner? Det ville være enkelt at kunne svare NEJ – ud med TV'et og computerspillene, men også kompliceret, for det fører let til en arrogant lovished. Det ville være let at svare JA

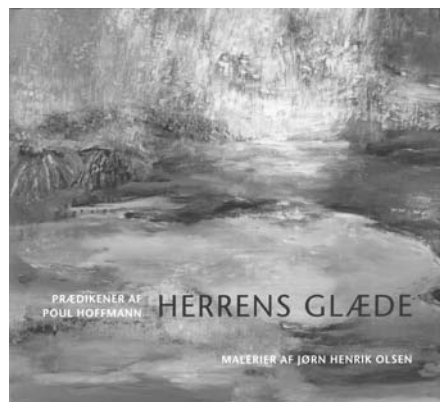
– og undgå at skulle sige kategorisk NEJ til noget.

Guds krav og formaninger skal forkyndes – også Efeserbrevet 5,3 – at der ikke skal jokes med utroskab. Bibelen udtaler sig ikke om computerspil og TV. Vi skal forkynde om at leve for Gud som en Kristi vellugt og konkretisere, hvad det kan betyde. Jeg sammenligner selv Counter Strike med "røvere og soldater" i gamle dage. Jeg afskriver med det samme en del TV-serier, mens jeg nok kan acceptere for eksempel *Friends*, som har en humoristisk vinkel på et ungdomsliv. Men jeg er med på, at jeg en dag måske sætter grænserne anderledes, fordi jeg altså bare erkender stykkevis. Men jeg kan ikke være med på, at vi skal meldes ud af verden. Medier og virtuelt liv er en del af vores tilværelse.

Jeg tror imidlertid meget på vejledning og formaning. Gerne i samtaleform. Når jeg møder spørgsmål, om man kan det ene og det andet, svarer jeg ofte med et modspørgsmål "Hvad siger du selv – ud fra Bibelen?" Ikke således, at jeg ikke tør svare og give min mening. Men der er først opnået noget, når den enkelte selv svarer ud fra Bibelen – så har man taget det til sig.

Om Poul Hoffmann; Bedst som man tror, at man har forstået ”det hele”, vender han begreberne på hovedet og kræver nytænkning.

AF INGE BØGEL LASSEN

Herrens glæde

Prædikener af Poul Hoffmann,
med illustrationer af Jørn Henrik Olsen

Lohse 2008

96 sider, kr. 199,95

I anledning af Poul Hoffmanns 80 års fødselsdag har Lohse udgivet en bog med syv prædikener, som forfatteren har holdt ved forskellige lejligheder over en periode fra 1972 til 2006. Prædikenerne har ikke været trykt tidligere.

Læst i kronologisk rækkefølge beskriver de syv tekster en form for historisk forløb i den kirkelige og verdslige verden. På den baggrund er det bemærkelsesværdigt, at indholdet på samme tid er så nutidigt og evigt urokkeligt.

Set i nutidigt perspektiv, hvor mange folkekirkepræster har forsøgt at omskrive både Gud og Satan til noget, de formoder, er spiselig kost for det postmoderne menneske, er det både forfriskende og beroligende, at der i Poul Hoffmanns univers er tale om noget aktuelt og eviggyldigt.

Og uanset om der er tale om emner som fristelse, farisæisme, profetier eller kærligheden, som giver øjne at se og tro den virkelige virkelighed – Jesus – med, så er det hele tiden Bibelen, som er Poul Hoffmanns udgangspunkt.

Samtidig formår han at sætte spørgsmålstegn ved også den troendes tanke-

gang. Bedst som man tror, at man har forstået ”det hele”, vender han begreberne på hovedet og kræver nytænkning. Ikke råbende og krævende, men stilfærdigt og kærligt, så det hele falder på plads på en udfordrende måde.

Bogen er illustreret med syv nedfotograferede reproduktioner af malerier af Jørn Henrik Olsen; alle med titlen Gratia (nåde).

I ekspressionistisk form angiver de en form for naturoplevelse, hvor lys bryder ind, ovenfra og ned, i vand, forgrund og horisont. Farverne antager ofte kontrast, gul og orange imod blå, grøn og grå/sort, med hvidt lys. Billederne virker ikke som illustrationer til de enkelte tekster, men spiller alligevel op til Poul Hoffmanns klare skelnen mellem lys og mørke.

Titlen *Herrens glæde* (Neh 8,10) er en velvalgt beskrivelse af både indhold og Poul Hoffmanns tilgang til de udvalgte bibelttekster.

Om forfatteren; Han er et menneske, som helhjertet og med iver forsøger at forholde sig til den underlige virkelighed, vi som kristne står i.

AF KIRSTEN A. BRUUN

Den bedrageriske dronning

Klummer 1994-2007

Jens Ole Christensen

LogosMedia 200

184 sider, kr. 148,-

Da jeg blev spurgt, om jeg ville anmelde ovenstående bog, sagde jeg straks "ja" – og gik de efterfølgende dage og ventede på posten, for jeg glædede mig til at komme i gang med læsningen.

Det viste sig, at forventningen holdt stik: Det blev både til læseglyde og i visse tilfælde til genkendelsens glæde. Genkendelsens glæde for de afsnits vedkommende, som jeg dels kunne huske fra den tid, hvor jeg selv holdt KFS's blad pro-Fide, og senere de afsnit, der stammer fra Kristeligt Dagblad. Men uanset, om det var klummer der var læst før – eller var nye for mig, så ramte klummernes indhold mig igen og igen med deres aktualitet, engagement og knivskarpe klarsyn, formuleret direkte og uden omsvøb på nutidsdansk. Det giver læserglæde! Indholdet i teksterne afslører efter min mening, at forfatteren er et menneske, som helhjertet og med iver forsøger at forholde sig til den underlige virkelighed, vi som kristne står i: "I verden, men ikke af verden"! Jens Ole Christensen formår at formulere sig meget klart og med tydeligt kristent udgangspunkt, uden at virke fordømmende eller bedre-vidende.

Det er tydeligt, at han selv er barn af sin tid – og samtidig forholder han sig til vores samtid på en måde, så man får hjælp til selv at forholde sig til den meget komplekse tid, vi lever i – og til sig selv i den! Overraskende er det også at læse tekster helt tilbage fra 1990'erne, som stadig er relevante: Om abort, AIDS, forholdet til penge – klummer fra dengang og stadig lige aktuelle. I 2003 (for 5 år siden) var der også tørklæde-debat! Grosbøll-sagen fra samme år, Kristusfilm, vielse af homoseksuelle og Muhammed-sagen. Bogen giver samtidig en slags historisk vue over de sidste 13 års kirke/religions-politiske temaer, hvilket underbygges af dens kronologiske opbygning.

Efter læsning af ovenstående kommer det næppe bag på nogen, at jeg klart anbefaler at læse bogen – men også advarer: For du kommer ikke udenom at forholde dig til verden og dig selv! Hvis du ikke ønsker at gøre dig tanker om dit forhold til penge, underholdning, missionsforeninger, tørklæder, frihed, demokrati og meget, meget mere; så skal du ikke læse bogen. Men hvis du kan lide den slags og måske oven i købet kildres af leg med ord som f. eks "kropsløs kropskultur" og "et nådigt menneske", så siger jeg: "God læselyst!"

Citat fra bogen; Kristne udgør den største gruppe i verden, der fratages deres grundlæggende rettigheder for deres tros skyld.

AF ENOK SØRENSEN

Når troen koster mest

Ronald Boyd-Macmillan

Lohse 2008, i samarbejde med Åbne Døre
Flot indbundet, 360 sider, kr. 299,95

Hører du denne titel, som handler den om noget der sker langt væk? Noget der egentlig ikke er så vedkommende for dig?

Jo, der beskrives noget som sker langt væk, og andet som sker lige omkring os. I begge tilfælde gøres det, så det står helt klart, at det langt fra uvedkommende for nogen kristen. Nej, bogen er nærværende og vedkommende.

Ronald Boyd-Macmillans mål med denne bog er bl.a. at fortælle en fuldstændig historie om den forfulgte kirke i vores tid. Det er et stort mål, og jeg synes, han gør det rigtigt godt.

Der er ingen fotos, tegninger eller illustrationer i bogen, og dog er den fuld af levende billeder, tegnet flot, levende og nærværende af Ronald Boyd-Macmillan. Han fortæller mange personlige beretninger fra mange steder i verden. Han har mere end 20 års erfaring i arbejdet med den forfulgte kirke, og det kan høres. Han har et fantastisk overblik over mange politiske og religiøse forhold mange steder i verden. Han betragter forholdene fra forskellige vinkler, og hans pen flyder let og elegant, hvilket vidner om hans baggrund som både forsker, præst og journalist. Han

beskriver også den åndelige virkelighed bag det, der sker, i lyset af Bibelen. Der er også gode vidnesbyrd om, hvordan Guds kraft udfolder sig i vores magtesløshed. Bogen er veldisponeret i fem hovedoverskrifter, med hver deres underpunkter. Det giver overblik, og er en hjælp til at bruge bogen som opslagsbog.

Ronald Boyd-Macmillan peger på forskellige definitioner på forfølgelse, og på hvorfor og hvordan forfølgelser opstår. Der tales om, at forfølgelse er som en flod, der næres af mange små, tilsyneladende ubetydelige vandløb. Er der grund til at være opmærksomme på "vandløbene" i vores samfund? Skal vi forsøge at bekæmpe disse aner til forfølgelsen? Hvis ja, så hvordan?

Bogen giver et view over den forfulgte kirke i Latinamerika, Mellemøsten, Afrika og Asien. Men den handler ikke kun om dem, også om os i Vesten. Der sættes fokus på, hvordan vi bedst kan hjælpe dem, og ikke mindst hvad vi kan lære af dem. Der tales om de forfulgtes forbillede, advarsel og ansporing.

"Forfulgt bliver alle, som vil leve et gudfrygtigt liv i Kristus Jesus". Ikke et citat fra bogen, men fra 1 Tim 3,12. Ronald Boyd-Macmillan sætter fokus på forfølgelsen >

i Vesten, men også på hvorfor mange kristne ikke oplever at blive forfulgt. Bogen er meget informerende, men også opbyggende og udfordrende. Alle bør læse den, for den fortæller den historie som ofte ikke bliver fortalt. "Kristne udgør den største gruppe i verden, der fratages deres grundlæggende rettigheder for deres tros skyld", siges det i bogen. Det er mere end tankevækkende, at mange ikke ved det eller ser det. Det gælder ikke kun mennesker i almindelighed, men også store medier. Nogle ser det dog, men vælger at tie stille med det, eller blot komme med nogle små pip. Hvorfor er det sådan? Forfølgelse skaber ofte flygtninge. Ca. 170.000 af de ca. 500.000 nydanskere, der bor iblandt os i dag, har en kristen baggrund. Denne bog er også god at læse, for at opnå en bedre forståelse af, hvad mange af dem har været igennem, og hvad mange af deres familier og venner oplever i dag.

Læs bogen og vær med til at sprede den. Den er en god gave til den modne unge og til voksne.

KRISTNE I ISLAMSK SKYGGE

291 sider (indb) – kr. 248,-

Farlig tro

Broder Andreas og Al Janssen

En dramatisk og livsbekræftende fortælling om kristnes forhold i en muslimsk verden. Vi møder bl.a. Mustafa – en ivrig muslim, der chikanerer de kristne, indtil han selv konverterer. Mustafa kommer i kontakt med pastor Alexander. En præst, der på sin side har store betænkeligheder ved at lukke konverterede muslimer ind i sin kirke. I kirken møder vi så kristne Layla, som bliver bortført af sin muslimske fætter ...

Bogen er baseret på virkelige hændelser og er dermed et vigtigt bidrag i debatten om religionsfrihed i den muslimske verden.

Broder Andreas er missionær og grundlægger af Open Doors International (Åbne Døre). Hans første bog, 'Guds smugler', blev en international bestseller.

 Logos
media

Telefon 4820 7690
logosmedia@djm.dk
www.logosmedia.dk

Udgiver

Luthersk Mission
Industrivænget 40
3400 Hillerød
Bladnr. 47700

Returneres ved varig adresseændring

lm

LUTHERSK MISSION

budskabet